

Slovenski 7-8 čebelar

YU-ISSN-0350-4697
Letnik LXXXIII – Leto 1991

LETO 1873 – PRIČETEK PERIODIČNEGA ČEBELARSKEGA TISKA NA SLOVENSKEM

Slovenski čebelar

SLOVENSKI ČEBELAR
GLASILO ČEBELARSKIH
ORGANIZACIJ SLOVENIJE

Št. 7-8

1. julij

letnik 93

VSEBINA

Janez Mihelič: XIV. srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev je bilo 11. maja v Lovrencu na Pohorju	193
Ivan Krajnc: Čebelarjeva opravila v juliju in avgustu	200
Marjan Skok: Slovensko čebelarstvo in kranjska čebela – nekoč in danes	202

BOLEZNI ČEBEL

dr. A. Maksimovič, dr. S. Petričević: Zdravljenje in preprečevanje poapnele zalege ...	204
Janko Božič: Vtisi s čebelarskega simpozija v Zagrebu	209

IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV

Branko Mešel: Čebele so preživele v vodi in blatu	210
Peter Lončar: Pogača z naravnim koncentriranim sladnim ekstraktom	211

IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA

Strokovna služba ZČDS: Obvestila Zveze čebelarskih društev Slovenije	
Regres za zdravila	212
Predlog sprememb obdavčitve čebelarstva	213
Razpis javne dražbe	213
Izbrana je zaščitna znamka medu slovenskih čebelarjev	213
Tone Krivec: Pomoč čebelarjev avstrijske Koroške poplavljenim zgornjesavinskim čebelarjem	213
Janez Mihelič: Slovensko čebelarsko društvo Šmihel iz Avstrije je praznovalo 70-letnico delovanja	214
Proslava ob 270-letnici rojstva Petra Pavla Glavarja v Komendi	218
Viktor Kladnik: Znanja poln čebelarski podmladek	220

OBLETNICA

Čebelarski prijatelji: Ivan Horvat 70-letnik 221

OSMRTNICE
MALI OGLASI
OBVESTILA

Slika na naslovni strani:

Idiličen slovenski kozolec. Foto: Marjan Skok

CONTENTS

J. Mihelič: The 14 th Republic Meeting and Contest of young beekeepers was 11. may in Lovrenc na Pohorju	193
I. Krajnc: Beekeepers occupations in July and August	200

APIMONDIA CONGRES

Marjan Skok: Slovenian beekeepers and carniolian bee once upon a time and today	202
---	-----

BEE DISEASES

A. Maksimovič, S. Petričević: Treatment of calk brood	204
J. Božič: Impressions from international beekeeping symposium about beebreeding and bee selection in Zagreb	209

OUR BEEKEEPERS EXPRIENCES

B. Mešel: Bees was survival in wather and mud	210
P. Lončar: Sugar cake with maltex	211

FROM THE SOCIETY LIFE

M. Runtas: Informations from ZČDS	212
Award a prize for bee medicines	212
Sale by auction	213
Sugestion about new tax for beekeepers	213
A new Trade-mark for Slovenian honey is finished	213
T. Krivec: Offer help to flod victims in Savinjska dolina from Austian beekeepers	213
J. Mihelič: Slovenian beekeepers society from Šmihel in Austria selebrate 70 th univervsary	214
Celebration of 270 th years when was born P. P. Glavar in Komenda	218
V. Kladnik: Youg beekeepers full of knowledge	220

OBITUARIES
INFORMATIONS
NEWS
SMALL ADVERTISEMENTS

Gostje in mladi tekmovalci so napolnili šolsko športno dvorano v Lovrencu na Pohorju.

XIV. SREČANJE IN TEKMOVANJE MLADIH ČEBELARJEV JE BILO 11. MAJA V LOVRENCU NA POHORJU

prof. JANEZ MIHELČ

Kakor vsako leto, tako je bilo tudi letos ob zaključku šolskega leta in dela v čebelarških kroških republiško srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev – tokrat v Lovrencu na Pohorju. To je bilo že štirinajsto srečanje in tekmovanje, ki sta ga tokrat pripravila Čebelarška družina Lovrenc na Pohorju in Zveza čebelarških društev Slovenije, pri izvedbi pa je sodeloval tudi učiteljski zbor OŠ Šerčerjeve brigade na čelu s prizadevnim gospodom ravnateljem. Lovrenc na Pohorju je idiličen trg s prekrasno okolico, saj je obdan s pohorskimi gozdovi, ki tudi čebelam nudijo obilno pašo. Po zaslugi članov čebelarške družine in osebja šole pa je nudil in omogočil prijetno bivanje tudi vsem mladim čebelarjem in mentorjem, ki so se v lepem in sončnem vremenu zbrali pred poslopjem šole, čeprav je še ponoči lilo kakor iz škafa. To je

seveda dobro vplivalo na razpoloženje vseh udeležencev srečanja mladih čebelarjev.

Že ob prihodu smo čutili, da si vsi prebivalci Lovrenca prizadevajo za čim lepši sprejem svojih gostov. Že ob prihodu v kraj so nas pozdravile čebelarške zastave, pred šolo pa je goste pričakala godba na pihala iz Lovrenca. Srečanje in tekmovanje mladih čebelarjev Slovenije je bilo namreč v okviru praznovanja devetstoletnice Lovrenca, zato so se organizatorji še posebej potrudili. Čebelarji in lovci so pripravili zelo zanimivo razstavo lova in čebelarstva. Čebelarška družina Lovrenc je osnovni šoli podarila nov čebelnjak za delo čebelarskega krožka, po tekmovanju pa so razvili tudi družinski prapor.

Ob prihodu so mentorji prijavi tekmovalne ekipe, ki jih je bilo letos dvainsedem-

Predsednik čebelarске družine Lovrenc Mihael Šlaus je pozdravil vse goste in tekmovalce.

deset, to je nekoliko manj kot lani. To pa je zaradi splošne krize, ki je prizadela tudi šole in čebelarске krožke, razumljivo. Kljub temu je bila udeležba dobra in to kaže, da so srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev potrebna in koristna tako za mlade

Predsednik ZČDS Marjan Skok izroča odlikovanje A. Janše I. stopnje predsedniku družine Lovrenc na Pohorju, ki je bila ob tej priliki odlikovana z najvišjim čebelarskim priznanjem.

V kulturnem programu nista manjkala tudi pevec in godec pohorskih domačih napevov.

čebelarje kakor tudi za mentorje. V vsaki ekipi sta bila dva tekmovalca. Skupaj z mentorji, gosti in spremljevalci se je srečanja udeležilo okoli tristo udeležencev. Mlade čebelarje je v telovadnici, ki so jo lepo okrasili, najprej pozdravil in jim izrekel dobrodošlico predsednik Čebelarске družine Lovrenc Mihael Šlaus.

Dejal je: »Zadovoljni smo, da lahko pozdravimo vse mlade čebelarje in goste, ki ste se zbrali na XIV. republiškem srečanju mladih čebelarjev. Predvsem pozdravljam predstavnike ruške občine in se jim zahvaljujem za njihovo pokroviteljstvo.

Prav tako pozdravljamo predstavnike republiške zveze, njihove delegate ter predstavnike Medexa in Hmezada, ki so se zbrali na slavnosti v našem kraju ob 70-letnici čebelarске družine in ob visokem jubileju 900-letnice pisane besede o nastanku našega kraja in prihoda benediktcev in s tem tudi kulturnega razvoja doline pod Pohorjem.

To srečanje smo pripravili skupaj z Zvezo čebelarских društev Slovenije na tukajšnji osnovni šoli, saj tudi krajani Lovrenca letos slavijo visok jubilej. Pri reševanju čebelar-

skih nalog vam želimo veliko uspeha, želimo pa tudi, da bi se med nami dobro počutili!»

Veliko uspehov v tekmovanju in pri čebelarjenju jim je zaželel tudi predsednik ZČDS inž. Marjan Skok. Nastopila je tudi domača folklorna skupina. Nato je tajnik ZČDS Milan Runtas seznanil tekmovalne ekipe z načinom tekmovanja. Člani ekip so se razdelili v skupine in odšli v razred reševat testne naloge. Spremljale so jih učiteljice-mentorice, ki so po opravljenem tekmovanju teste tudi ocenile. To vsekakor ni bilo majhno delo. V nižji skupini je sodelovalo devetindvajset ekip, v srednji trideset ekip, v višji skupini pa trinajst ekip. Ker pa je bila organizacija tekmovanja zelo dobra, je bilo tekmovanje hitro končano. Medtem pa so mentorji krožkov, gostje in nekateri člani vodstva šole odšli na bližnji travnik, kjer je predsednik Čebelarске družine Lovrenc Mihael Šlaus predal zelo ličen čebelnjak v upravljanje mentorju čebelarškega krožka Osnovne šole Lovrenc. Ob predaji je dejal:

Iovrenski čebelarji smo ob svoji 70-letnici izpolnili večletno željo, da mladim čebelarjem postavimo čebelnjak, ob katerem se bodo lahko učili čebelarjenja tudi praktično.

Čebelarški krožek na tukajšnji šoli deluje že deveto leto. Teoretično so se mladi čebelarji lahko izpopolnjevali v učilnicah, sedaj pa smo jim člani čebelarске družine omogočili tudi praktično učenje. Postavitev čebelnjaka sta njim omogočila darovalca lesa-kmeta Ewegen in Andreja Šlans.

Čebelnjak so s prostovoljnim delom postavili Alojz Arl, Miha Šlaus, Franc Sačnik, Karel Oder, Vlado Paulič, Franc Tinče, Mirko Bajgod in Ivan Plošnik.

Tesarska dela so opravili Anton Šumer, Henrik Cink, Ivan Cink in Herman Črešnar, za kar se jim še posebej zahvaljujemo.

Čebelnjak predajamo današnjima mentorjema Francu Javniku in Vladu Pauliču z željo, da vzljubita čebele in vzgajata mladi rod čebelarjev, ki bo nadomestil nas, stare čebelarje.

V času svojega delovanja je iz krožka izšlo nekaj dobrih čebelarjev. Vsem darovalcem in vsem, ki so pomagali pri delu, lep čebelarški »boglonaž«!

Nov šolski čebelnjak stoji v sadovnjaku blizu šole.

Nekateri mentorji so nato skupaj s tekmovalci odšli na ogled tovarne kos in srpov v Lovrencu na Pohorju, ostali pa so se pridružili članom izvršnega odbora Zveze čebelarških društev Slovenije, ki so imeli v šoli slavnostno sejo, na kateri so sprejeli sklep o odlikovanju Čebelarске družine Lovrenc na Pohorju z odličjem Anton Janša prve stopnje. Po seji pa smo si vsi skupaj ogledali zelo zanimivo in dobro pripravljeno lovsko in čebelarško razstavo, ki so jo postavili v novem delu gasilskega doma v Lovrencu.

Šola je za vse udeležence pripravila tudi kosilo. Vse tekmovalce pa so najbolj zanimali rezultati tekmovanja, zato so zelo nestrpno pričakovali objavo le-teh. Pred razglasitvijo rezultatov pa so člani čebelarске družine Lovrenc pripravili še posebno slovesnost, razvili so svoj družinski prapor. Ob tej priložnosti so pripravili tudi zelo lep kulturni program. V njem so nastopili moški pevski zbor iz Lovrenca, dekliški pevski zbor, recitatorji z Osnovne šole Lovrenc, harmonikar in pevec domačih narodnih pesmi, ki je za svoje petje v pohorskem narečju požel buren aplavz mladega občin-

Del čebelarke razstave, ki so jo pripravili domači čebelarji v počastitev tekmovanja mladih čebelarjev.

stva. O delu Čebelarke družine Lovrenc na Pohorju in razvoju v sedemdesetih letih njenega delovanja pa je nato spregovoril Vojko Lovše, član družine in bivši ravnatelj Osnovne šole Lovrenc.

Med drugim je dejal:

»Naša čebelarke družina danes praznuje 70. obletnico organiziranega dela tukajšnjih čebelarjev. Lovrenški čebelarji so se organizirali torej že leta 1921 in od takrat dalje organizirano čebelarijo.

Posamezniki so sicer čebelarili že mnogo prej. Tako je imel naš, pred kratkim umrl čebelar Jakob Švajger – Bezjak čebele že leta 1918 – mnogi pa tudi že prej.

Tudi lovci so pripravili zanimivo lovsko razstavo.

Ko je bila leta 1921 ustanovljena v Lovrencu čebelarke družina, so čebelarji, združeni v družini, posodobili način svojega čebelarkega dela. Koše in kranjče so zamenjali drugi panji. V okviru družine so prirejali razna predavanja, ogleda in si izmenjevali čebelarke izkušnje. Tako so čebelarili vse do okupacije, ko je delo društva zamrlo – čebelarji pa so čebelarili še naprej.

Takoj po okupaciji pa je društveno delo zopet zaživelo in kar hitro napredovalo. Čebelarke entuziasti so si zavihali rokave in se lotili sodobnega čebelarstva. Skrb starejših izkušenih čebelarjev je bila, da so pomagali mlajšim. V kroniki lovrenškega čebelarjenja v povojnih letih najdemo res vrsto čebelarke strokovnjakov in entuziastov. Naj naštejemo le nekatere: Julij Pokorny, Roman Planinšič, Anton in Marija Oder, dr. Lojze Peteržinek, Tičar, Franc in Alojz Monetti, Jakob Svajger – Bezjak, Ivan Pavlič, Franc Pavlič – Baner, Alojz Arl, Jože Petrun, Anton Kasjak – Hojnik, Karel Kupnik, Mirko Dolinšek, Jože Strdin, Jože Kajzer, Maks Urbanc st. in drugi.

Julij Pokorny se je lotil vzreje matic in na višinski kmetiji pri Lamprehtu in na Klopnem vrhu smo imeli celo plemenilno postajo. Družina je kupila stiskalnico za vlivanje satnic in točilnico ter tako pomagala predvsem čebelarjem začetnikom. Takrat se je

Tudi dekleta se po znanju iz čebelarstva enakovredno kosajo s fanti.

jev. Vsi skupaj smo letos zazimili 553 čebeljih družin.

Na naših srečanjih se izpopolnjujemo, dodatno izobražujemo s predavanju, filmi in videokasetami. Zelo pomembna pa je izmenjava lastnih izkušenj. Družina organizira vsakoletne poučne izlete, ko običajno priznane izkušene čebelarje, spoznavamo našo lepo domovino in tako združujemo prijetno s koristnim.

Ko danes razvijamo naš prapor, ki je častni znak našega društva, želim članom, da se še pogosteje zbiramo ob praporu, da smo ponosni na družino, kateri pripadamo, da bi se ob praporu zbiralo čimveč naše mladine in da bi ta prapor popeljal naše čebelarje na pot še večjega napredka. Vsi, ki bomo hodili za tem praporom, se zbirali ob njem, bodimo ponosni, da pripadamo družini, ki se zaveda svojega poslanstva in katere člani so pripravljene za skupnost tudi nekaj žrtvovati. Želimo si, da v Lovrencu in okolici ne bi bilo kmetije, na kateri ne bi bilo čebel in mladih čebelarjev. Zavedati se moramo, da se po organiziranem čebelarstvu ocenjuje tudi napredek kmetijstva, predvsem pa sadjarstva.

Ob jubilejnem letu – 70. obletnici ustanovitve našega društva in društvenega dela, želim vsem čebelarjem medovito leto, lep razvoj čebel in čim manj čebeljih bolezni.

Pri čebelarstvu pa čim več čebelarskega zadovoljstva.

Na prapor je nato tajnica družine Marjeta Kačič obesila enaindvajset trakov različnih darovalcev, prapor pa je okrašen tudi s sedemdesetimi žeblički. Ob tej priliki je predsednik ZČDS Marjan Skok izročil predsedniku Čebelarstva družine Lovrenc Mihaelu Šlausu visoko odlikovanje Zveze – odličje Anton Janša I. stopnje, s katerim je Zveza odlikovala ČD Lovrenc za aktivnost, njeno sedemdesetletnico in brezhibno organizacijo srečanja in tekmovanja mladih čebelarjev.

Kot pokrovitelj pa jim je za odlikovanje in ob visokem jubileju čestital tudi predsednik izvršnega sveta občine Ruše.

Kot vedno pa so mladi čebelarji in njihovi mentorji tudi tokrat najbolj nestrpnost pričakovali razglasitev rezultatov tekmovanja, saj so zmagovite ekipe čakale lepe nagrade. Medex je kakor vedno do sedaj prispeval za prva tri mesta v vseh treh skupinah AŽ panje na dest, sedem in pet satov ter druge nagrade (rokavice, pajčolane itd.). Nagrade so prispevali tudi Hmezad in domače delovne organizacije – Tovarna kos in srpov iz Lovrenca, Metalplast iz Ruš, Gozdni obrat Lovrenc je vsaki ekipi poklonil spominsko smrečico, Koloniale iz Maribora, Certus iz Maribora je nudil brezplačni prevoz do tovarne, cvetličarna »Marjetica« pa je okrasila dvorano. Jože Arčnik, obrtnik iz Lovrenca, je prispeval svoje izdelke. Vse priznanje pa gre tudi Ivanu Skutniku, ki je poskrbel za izdajo »Biltena« o srečanju in tekmovanju, predsedniku društva Mihaelu Šlausu, ki je pripravil značke, aktivu kmečkih žena, ki je pripravil pecivo, s katerim so se posladkali mladi tekmovalci. Pri organizaciji srečanja pa so sodelovali tudi čebelarji in njihove žene.

Rezultati, ki so jih dosegle posamezne ekipe, pa so naslednji:

NIŽJA SKUPINA:

1. OŠ RIBNICA NA POHORJU	29 točk
1. OŠ JURIJ DALMATIN, KRŠKO	29 točk
1. OŠ PREVALJE	29 točk
1. OŠ KAREL DESTOVNIK KAJUH	29 točk
5. OŠ STANE ŽAGAR, KRANJ	28 točk
5. OŠ DUŠAN FLIS, HOČE	28 točk
5. OŠ KOPRIVNICA	28 točk

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JULIJU IN AVGUSTU

IVAN KRAJNC

Praviloma je julij čas čebelarjeve žetve. Po končani travniški paši moramo torej iztočiti med. O tem, kako točimo, ne bom pisal, temveč bi rad povedal, da je tudi julija mogoče rojenje. V tem mesecu pa so roji za čebelarja nadloga, ker brez čebelarjevega posega le redkokdaj preživijo do spomladi. Najbolje napravimo, če ravnamo tako, kot sem opisal prejšnji mesec, tj. da družino umetno izrojimo, zalego pa damo v druge panje, ali pa roje vsadimo panjem, ki so izrojili, in sicer v medišče. Zapremo maticno rešetko, gornje žrelo pa odpremo. Ko matica dobro zaleže, združimo obe družinici. Pri nakladnih panjih si pomagamo s pregradno desko.

Tvegano je biti popolnoma odvisen le od enega izvora nektarja, posebno če je cvetenje kratko. Zaradi slabih družin dostikrat niti ne opazimo dobrih nektarnih, tj. cvetličnih paš. Le družine z maksimalno sposobnostjo dajo nekolkokrat večje donose kot slabe družine. Samo po najboljših družinah lahko ocenjujemo, kakšna je bila čebelarjska letina. Dober čebelar se celo leto pripravljala na pašo.

Značilnosti sodobnega čebelarja po svetu so:

1. čebelarjenje z močnimi družinami v

Napajalnik mora biti v poletnih mesecih vedno napolnjen z vodo.

panjih z mnogo prostora;

2. rezervni del ima enako število rezervnih družin kot pridobitni del panjev, ker je uspešno čebelarjenje na med mogoče le z mladimi maticami;

3. rojenja ne preprečujejo z odvzemanjem pokrite zalege, s katero krepijo rezervne družine in narejajo nove;

4. z intenzivnimi prevozi čebel s paše na pašo stalno vzpodbujajo matice k zaleganju; in

5. plodišča so celo leto v dveh etažah, v katerih prezimujejo z 20–23 kg hrane.

Dan Petra in Pavla je mejnik poletja. To so ljudje vedeli že v pradavnih časih. Tudi čebelarji si oddahnemo, ko mineta ta dva svetnika. Dnevi se začnejo krajšati. Čebelje paše kopnijo. V mediščih pa se čebele redčijo. Doba rojev je torej za nami.

Paziti moramo, da bodo čebele tudi v tem mesecu na dobri paši. Prevažalci, pohitite, v višjih legah, kjer malo kosijo ali pa še niso pokosili, je na livadah še veliko gorskega cvetja. Tudi buče, smiljka, bela detelja in materina dušica dajejo v tem času, ob ugodnem vremenu, obilo medicinske. Julija je običajna tudi gozdna paša.

Čebelarji, ki vozite svoje čebele v gozdove na gozdno pašo, razmnožite mravljišča. Tako boste gozdni med točili večkrat. Mravlje gojijo ušice, ki več ali manj vsako leto izločajo gozdno mano. Če ne bi bilo tako, bi te ušice izumrle. Domiselni nemški čebelarji zelo razmnožujejo mravljišča, nato pa pašo delijo z mravljami. Polovico stebel, na katera lezejo mravlje, sredi dneva ovijejo s posebnim lepljivim trakom, preko katerega mravlje ne morejo. Tako so se primorane spustiti z vej drevesa na tla. Na ta način polovica mušic ostane za bero čebelam, drugo polovico pa gojijo naprej mravlje. Tudi to ni slaba ideja, posebno za tiste manjše čebelarje, ki imajo svoje čebelnjake v bližini gozdov. Razmnoževanje mravelj bi moralo biti organizirano pri društvih, sodelovati pa bi morale tudi gozdne uprave, ki so še kako zainteresirane, da se gozdna mravlja čim bolj razmnoži. Mravlje so sicer

pri nas že zaščitene, vendar na žalost dosti mravljinčnih jajčec konča v želodcih domačih ptic. V Nemčiji so ponekod mravljišča zaščitena z železno mrežo, da ne morejo blizu ne ptice ne medved.

V gozdovih čebele navadno hitro propadajo in čebelje družine ostanejo brez čebel in zalege. Vzrok za to je samo pomanjkanje vode. Zato nanjo ne pozabimo! Čebele, ki jim primanjkuje voda, živijo trikrat manj, kot bi živele v nasprotnem primeru. Ugotovili so, da čebelnjak s 50 čebeljimi družinami porabi v tednu dni 200 litrov vode. Spominjam se, da sem nekoč dohitel čebelarja, ki je porival kolo z 20 litri vode. Ko sem ga vprašal, kam gre, je odgovoril, da vsak teden poskrbi za svoje čebele, da imajo vodo, medtem ko se drugi za to ne brigajo. Povedal je še, da ima na paši 60 panjev, vseh pa ima okrog 800 na Hrušici. Kaj vse mora žival pretrpeti zaradi človeka! Nujno je, da čebelarji povsod organizirajo dovoz vode na gozdna pasišča. To je zelo enostavno. Če ima npr. osem čebelarjev čebele na istem pasišču, lahko vsak od njih vsak osmi dan pripelje 150 do 200 litrov vode in vsi bodo imeli krasne čebele, pa tudi donos bo večji. Društva ali sami čebelarji naj naredijo zbiralnike meteorske vode v bližini postavljenih panjev. Buldožer ali dober traktor ob pomoči čebelarjev to napravi v eni uri ali dveh. Saj ni potrebno, da je taka luknja pravokotna, glavno je, da zadrži prepotrebno vodo, pa še izplačalo se bo.

Tisti, ki ne prevažajo, morajo v brezpašni dobi dražilno krmiti, da bo matica lepo zalegala. Avgusta cvetijo otava, jesenska resa in žepek. Če lahko izkoristimo to pašo, za ta čas prenehamo z dražilnim krmiljenjem. Tam, kjer do jeseni ni nobene paše več, pa moramo dražilno krmiti. Avgusta in pol septembra bo za krmiljenje porabil okrog 9 dkg sladkorja na dan, kar znese v enem mesecu in pol okrog 4 do 5 kg sladkorja.

Pridelovalci cvetnega prahu in maticnega mlečka bodo v tem mesecu končali svojo dejavnost in čebelje družine spravili v normalno stanje.

To je tudi čas intenzivnega čebelarjenja. Čebelarke idile na stalnem mestu skoraj

ne poznamo več. Čebelar mora globoko seči v žep, da zapolni izgube, ki nastajajo. Izgube povzročajo škropljenja krompirja, sadja in raznih drugih kulturnih rastlin in tudi zdravljenje čebel ni poceni. Danes mora čebelar prevažati in vse leto iskati pašo za svoje čebele. Kako bo s tem v prihodnje, pa ne moremo vedeti. Če ne bomo mogli voziti čebel v druge južne kraje, ne kaže dobro, zato čebelarji glejmo, da se ustvari paša doma. Sadimo in gojimo zbiralnike meteorne vode. Gozdovi so danes edini prostor, kjer čebela kolikor toliko ni ogrožena.

Avgust je za čebele delopust, tako pravi stari pregovor, ki pa za današnji način intenzivnega čebelarjenja drži le delno. V tem mesecu čebele navadno preganjajo trote. Če čebelar prevažna in koristi dobre paše, čebele obdržijo trote še dolgo v september. V panjih, kjer so stare matice, čebele ne preganjajo trotov do pozne jeseni.

Kakor smo že dostikrat slišali, se čebelarstvo leto začne avgusta. Ta mesec je za čebelarja zelo važen. Sedaj je potrebno čebelje družine pripraviti za naslednje leto. Čebele, ki se kažejo v tej dobi, ostanejo v panju do zgodnje pomladi, zato glejmo, da bo ta rod vzrejen ob dobri in obilni beljakinjski paši.

Nagon samoohranitve veleva čebeli, da sedaj še posebno skrbno skladišči hrano. Zaradi tega tudi v tem času čebela rada stika okrog tujih panjev in ropa. Gorje brezmatičnim družinam in slabičem. Na to moramo biti posebno pozorni. Šibkim družinam po potrebi ožimo žrela. Pozorni moramo biti tudi na tihotapstvo. Zgodi se, da čebelja družina odmre, čeprav je imela ob koncu paše hrane dovolj veliko zalogo. Uničilo jo je tiho ropanje. Imamo družine, ki se enostavno ne znajo braniti. Kadar krmiš, vedno poglej, če si kaj polil. Politu takoj pobriši s krpo, ki jo izpiraš z vodo. Čebele pregleduj le zgodaj zjutraj ali pozno zvečer. Če opaziš, da prihajajo tuje čebele, z delom takoj prenehaj.

Prevažalci naj v tem letnem času čebele postavijo tako, da bodo v popoldanskem času žrela panjev v senci. Vročina, zelo škoduje čebelam. Poleg tega pa ne smemo

pozabiti, da je vedno potrebno, da ima vsaka družina vsaj 6 do 7 kg rezervne hrane. Le pri takšni zalogi bo dražilno krmljenje povzročilo izdatno zaleganje matice. Če te zaloge v panju ni, je prav, da jo dodamo v obliki sirupa 1/1 (liter vode na 1 kg sladkorja). Dodajamo največ 1 liter sirupa na dan (dobrim družinam), ostalim pa po moči manj. Popolnoma zgrešeno je dajati večje količine naenkrat, kot to pravijo stare čebelarke knjige. Hrana mora biti invertirana – predelana, to pa se lahko zgodi le takrat, ko se raztopina pod vplivom majhne – redke kisline in male toplote čebeljega telesa, spremeni iz trsnega oziroma pesnega sladkorja v grozdni in sadni sladkor, tj. med. Če dodajamo večje količine hkrati, čebele odložijo raztopino nepredelano v celice satovja. Tam se hrana nato skisa ali pa kristalizira. To je v dolgih ostrih zimah za družino pogubno. Ko bi se morala krogla ožiti brez kisika, se mora zaradi pomanjkanja kisika širiti, da družina ustvarja toploto za predelavo hrane. Razen tega kopnijo telesne beljakovine in na pragu pomladi so to ostarele čebele, ki

čakajo na skorajšnjo smrt, čebelar pa na neizogibno nosečo in propad čebelarstva.

Za zimo pripravimo samo močne družine z dovolj veliko zalogo hrane, medu, cvetnega prahu in z dobrimi maticami. Matica je v čebelji družini jedro, okrog katerega se vse vrsti in od katerega je odvisna cela družina. Če samo eden od teh štirih pogojev zataji, uspeh v naslednjem letu izostane.

Za zimsko zalogo moramo poskrbeti pravočasno. Prav je, da čebelar pravočasno dodamo toliko sladkorja, da ga imajo za zimsko obdobje in da jim za prehranjevanje spomladi ostane pravi med. V medu se nahaja element rasti, tj. težka voda, ki jo med drugim uporabljajo tudi v atomski industriji. Težka voda (deuterij) sodeluje pri presnovi v vseh organizmih (metabolizem). Za vzgojo zdravega rodu v panju je med potreben zato, da dobimo zdrave čebele, ki bodo dobro in pravilno raščene in bodo pozneje sposobne in dobre ter pridne delavke. Tudi matere naših otrok vedo, da je med potreben, dober in zdravilen za prehrano naših otrok.

Ob svetovnem čebelarstem kongresu

SLOVENSKI ČEBELARJI IN KRANJSKA ČEBELA – NEKOČ IN DANES (*Apis mellifica carnica*)

MARJAN SKOK

UVOD

Kakor smo v našem mesečniku že večkrat objavili, bo letošnji mednarodni kongres APIMONDIE od 29. septembra do 4. oktobra v Splitu. Zaradi mednacionalnega zaostrovanja v Jugoslaviji pa se čebelarji sprašujemo, ali svetovni čebelarški kongres letos sploh bo. To vprašanje je bilo tudi zelo aktualno na mednarodnem simpoziju Apimondie v Zagrebu, ki je potekal od 6. do 8. maja, in na sestanku ZČOJ 9. maja. Organizatorji kongresa so skupaj s hrvaško vlado sklenili, da bodo kongres v vsakem

primeru priredili v predvidenem času in predvidenem kraju.

Datum in kraj kongresa je bil izbran že pred štirimi leti, prav tako tudi osrednja tema »*Apis mellifica carnica* from Anton Janša onwards« (Kranjska čebela od Antona Janše naprej). S temo in izbiro kraja kongresa so bili naši čebelarji in z njimi tudi naša čebela deležni velikega priznanja, obenem pa nam je bila dana priložnost, da tudi jugoslovanski čebelarji ponovno predstavimo naše čebelarstvo svetu.

Zaradi kranjske čebele in naših nekdanjih velikih čebelarških uspehov imamo tudi slovenski čebelarji priložnost in moralno dolžnost, da se na dostojni ravni predstavimo čebelarstvu svetu. Na ZČDS smo se s posameznimi čebelarškimi strokovnjaki in inštitucijami dogovorili, da bodo na kongresu predstavili referate o kranjski čebeli oziroma raziskovalne naloge v zvezi z njo ter naše čebelarstvo nasploh. Posebno lepe uspehe smo v zadnjem času dosegli s prevažanjem čebel, saj na ta način pridelamo več kot polovico pridelka.

Istočasno smo se na ZČDS dogovorili, da bomo v počastitev svetovnega čebelarškega kongresa v našem glasilu »Slovenski čebelar« objavili kratko zgodovino slovenskega čebelarstva.

SLOVENIJA IN KRANJSKA ČEBELA

Slovenija je dežela izbranih naravnih lepote. Če naš obhod po tem edinstvenem koščku zemlje začnemo s slovenskim morjem, gremo prek razgibanega sveta vinorodnih dolenskih gričev in notranjskega krasta do razkošnega alpskega sveta z jezeri, dolinami in letovišči ali do prekmurških ravnin, ki žlahtnijo življenje z žitom, vinsko kapljico in zdravilnimi kopelmi, povsod bomo zase, za svoje oko in okus odkrili prgišče lepote.

Malokje se je naš planet na tako majhnem prostoru ogrnil s tako pisano mavrico naravnih barv: od modrega Tržaškega zaliva, belega Krasa, do zelenega Štajerskega, Zasavja in Dolenjskega, tja do prelestne razčlenjene in razviharjene apnenčaste zgradbe naših Alp in rumeno bogate žitrodne ravnice Prekmurja.

Vendar pa med barvami izrazito prevladuje zelena. To daje Sloveniji pomirjujočo lepoto, obenem pa ji daje življenje, saj v Sloveniji ne poznamo dolgotrajnih suš kot v severni Afriki ali drugod. V Sloveniji velikokrat dežuje, včasih takrat, ko si najmanj želimo. Posebno poznajo te težave slovenski kmetje, ki jih pri njihovem delu pogosto prekine nenadna nevihta. Zato smo si Slovenci že zgodaj pomagali s posebnimi

Uradni znak svetovnega čebelarškega kongresa v Splitu z likom Antona Janše.

zgradbami, ki jih drugod po svetu ne poznajo – to je s kozolci. V njih lahko sušimo seno, žita in druge poljščine. Kozolci so tudi eden naših najlepših avtohtonih objektov, ki čudovito žlahtnijo našo krajino. To so nam in svetu odkrili tudi naši impresionisti. Le škoda, da smo Slovenci premalo ponosni nanje in da jih premalo čuvamo.

Težkim klimatskim pogojem na Slovenskem se je morala prilagoditi tudi naša čebela. Tudi ona je mnogokrat prikrajšana za čebeljo bero, ki jo nudi obilno zelenje in cvetje. To ji preprečujeta deževje in slabo vreme. Tudi letošnja pomlad (1991) je bilo tako. Namesto da bi čebele pridno obiskovale obilno zastavljene cvete, smo jih morali čebelarji skrbno krmili, da so sploh preživele deževno obdobje.

Zaradi takih vremenskih pogojev se je pri nas razvila čebela, ki je postala izredno uspešna nabiralka nektarja v redko ugodnih časih za medenje in plodna razmnoževalka svoje vrste. Dobro vemo, da naša matica izleže več kot 2500 jajčec na dan in da je po tem in po donosu nektarja zaslovela po celem svetu.

Zaradi tega je postala tudi zelo iskana. Proti koncu prejšnjega stoletja so jo pošiljali na vse konce sveta. Tedaj so naši čebelarji postali veliki izvozniki čebel. Največji med njimi je bil baron E. Rothschild ml. (1836–1909), ki je na tuja tržišča prodal več kot

100.000 družin, ne računajoč pri tem izvoženih matic.

Tega sedaj ni več. Genetske zasnove dobrih čebeljih pasem se sedaj prenašajo drugače in ceneje, za to pa skrbijo številni čebelarški inštituti po svetu. Nam pa je ostala kranjska čebela, ki je l. 1889 dobila znanstveno (latinsko) ime *Apis mellifica* var. *carnica*.

Slovenci jo moramo ohraniti tudi vnaprej. Na žalost pa naša čebela po prvi svetovni vojni, še bolj pa po drugi, ni bila deležna tiste skrbi, ki jo zasluži. V tem času so v Avstriji, južni Nemčiji in Švici nastali čebe-

larski inštituti za vzrejo in selekcijo kranjske čebele, pri nas pa smo do nedavnega spali. Šele pred nekaj leti smo Medex, Hmezad, Kmetijski inštitut Slovenije in ZČDS organizirali majhno skupino v okviru KIS (mag. Janez Poklukar, dipl. vet. Aleš Gregorc), ki zelo uspešno raziskuje kranjske čebele. Uspešnejše strokovno delo pričakujemo po dograditvi ČIC na Brdu pri Lukovici, kamor bosta poleg ZČDS svojo čebelarstvo dejavnost prenesli tudi biotehnična in veterinarska fakulteta. Tako bomo skupaj s Kmetijskim inštitutom Slovenije utrdili slavo naše čebele in našega čebelarstva.

Bolezni čebel

ZDRAVLJENJE IN PREPREČEVANJE POAPNELE ZALEGE

dr. A. MAKSIMOVIC, dr. S. PETRIČEVIC

Askosferoza je nalezljiva bolezen pokrite čebele zalege. Povzročitelj je glivica iz rodu *Ascosphaera*. Obstaja jih več vrst, za čebelarstvo pa sta najznačilnejši *Ascosphaera apis* in *Ascosphaera major*. *A. apis* je glede na *A. major* agresivnejša in bolj patogena, zaradi tega pa tudi bolj razširjena povzročiteljica poapnele zalege. Med seboj se razlikujeta po velikosti cist. Cista *A. apis* meri okrog 65 mikrometrov, medtem ko meri *A. major* okrog 128 mikrometrov. V cisti so trosi ovalne oblike, velikosti 3,1 x 1,8 mikrometra. Razmnožujejo se spolno, tako da ustvarjajo moške in ženske micelije, ki s spojitvijo na robovih tvorijo razplodna telesa – ciste, ki vsebujejo številne trosi. Znano je, da so trosi v naravi zelo odporni, saj po najnovejših raziskavah lahko preživijo tudi več kot 30 let, v ugodnih okoliščinah pa ohranijo tudi fertilitnost in sposobnost kaljenja.

Širjenje okužbe

Čebela je ustvarjena tako, da čuti potrebo po ohranjanju higiene v panju in pri zalegi, kar velja tudi za odkrivanje odmrlih ličink v pokritih celicah satja in njihovo odstranjevanje iz panja. Ker so na odmrlih ličinkah trosi, se le-ti raztresejo po vosku, satju, medu, cvetnem prahu in panju. Čebele postanejo glavni prenašalci okužbe, ker

se trosi naselijo v njihovo medno golšo in v črevesni kanal, od koder jih prenašajo na ličinke ali na druge čebele. Tako se bolezen v že okuženi družini širi še hitreje. Širjenje okužbe poteka v čebelnjaku ali v nekem okolišu po raznih poteh. Trose lahko s panja na panj prenaša tudi čebelar z rokami, priborom, zamenjavo satja, krmljenju z okuženo hrano, z združevanjem slabših čebeljih družin itd.

Z odstranjevanjem ličink odnaša veter trosi po čebelnjaku, po bližnji in daljnji okolici, tako da vse, kar pride z njimi v stik, postane vir okužbe. Največkrat so to nektar, cvetni prah, smola, voda. S prinašanjem teh nujno potrebnih snovi v panj pa čebele prinašajo tudi trosi, in če obstajajo pogoji, se pojavi tudi bolezen.

Čebele se lahko okužijo s trosi, ki so v hrani, in to prek črevesnega kanala, ali prek kutikule – kože ličink. Do okužbe pride pri odkriti zalegi, ko so ličinke stare 3–4 dni, ker so najmlajše ličinke tudi najbolj občutljive. Da pa ličinke zares tudi zbolijo, morajo biti izpolnjeni določeni pogoji. Poleg prisotnosti povzročitelja, trosi *A. apis*, vplivajo na razvoj bolezni tudi različni drugi dejavniki, ki vplivajo bodisi na oslabitev organizma in zmanjšanje odpornosti čebeljih ličink ali pa pospešujejo razvoj in rast glivic. Zato tudi govorimo, da se poapnela zalega obnaša kot

tipično pogojna bolezen. Pogosto se pojavlja pri slabo hranjenih ličinkah ter pri ličinkah, ki so oslabele zaradi neke druge bolezni, pri zalegi z nižjo temperaturo oziroma z večjimi temperaturnimi nihanji, v panjih s slabim prezračevanjem in povečano vlago. Daljše deževno obdobje preprečuje čebelar izlet, vnos nektarja in cvetnega prahu ter otežuje odstranjevanje odmrlih ličink iz panja. Vse pogostejši pojav poapnele zalege lahko povežemo s stalnim in vedno večjim onesnaženjem človekovega okolja, k čemur prispevajo uporaba umetnih gnojil in številnih zaščitnih sredstev v kmetijstvu in sadjarstvu, kisli dež, predvsem pa nekontrolirana uporaba antibiotikov in akaricidov v čebelarstvu.

Nekontrolirana uporaba antibiotikov povzroča pri čebelah motnje črevesne mikroflore. Antibiotiki ne uničujejo le patogenih mikroorganizmov, zaradi katerih jih uporabljamo, pač pa tudi koristne. Z izgubo ravnovesja med bakterijami pa nastanejo pogoji za razvoj glivic, ki so sicer prisotne povsod. Dokazano je, da povečana doza fumagilina pri zatiranju nose mavosti čebel pospešuje razvoj poapnele zalege. Zato svetujemo, da antibiotike uporabljate pazljivo, samo v najbolj nujnih primerih, pravilno in v predpisanih dozah.

Zelo pogosta in nekontrolirana, lahko bi rekli celo nepotrebno uporaba raznih akaricidov ali sredstev za zdravljenje in preprečevanje varoze čebel prav tako ustvarja pogoje za pojav poapnele zalege. Ugotovili so, da s pretiranim dimljenjem, ki je v naših čebelnjakih zelo pogosto, poškodujemo čebeljo zalego.

Napad varoe povzroči v čebelji družini stresno situacijo, s pogosto uporabo zdravil proti varozi pa se ta še poveča. Da smo si na jasnem, tukaj ne gre samo za fizično vznemirjenost, pač pa tudi za stalno kemično obremenitev. Zato svetujemo, da se izogibate tistim akaricidom, ki bi jih morali dajati pogosto oziroma je njihova prisotnost v panju dolgotrajna. Uporabljati bi morali zdravila s sistemskim delovanjem, ker jih uporabljamo največ 2–3-krat letno.

Takšno sredstvo je apitol, zaenkrat edini registrirani sistemik v Jugoslaviji.

Pojav in nastanek bolezni

Kadar obstajajo nekateri od navedenih pogojev, bodo trosi, ki se nahajajo v črevesju ličink, skalili in nastale bodo hife ali nitke glivic. Te nitke se v telesu hitro bujno razrastejo, nato predrejo krovno tkivo (kutikulo) in pridejo na površje ličinke. Zaradi močne poškodbe tkiva ličinke odmrejo neposredno pred zapiranjem ali takoj

po zapiranju celic satja. Odmrle ličinke, prerasle z nitmi glivic, so videti, kot bi bile prevlečene s plastjo apna. Zaradi tega se bolezen tudi imenuje poapnela zalega. Odmrle ličinke so na začetku belkaste barve in mehke. Tedaj še niso infektivne. Pozneje postanejo svetlorumene barve in svaljkaste, nato se posušijo in mumificirajo. Z nastankom plodnih, infektivnih teles – trosov postanejo mumije sivozelene, temnosive ali črne barve.

Ukrepi za preprečevanje in zdravljenje bolezni

Podobno kot pri drugih nalezljivih boleznih je tudi pri poapneli zalegi odločilno zgodnje odkrivanje bolezni. Takoj, ko smo ugotovili, da je družina okužena, moramo pričeti z zdravljenjem vseh družin z nistatinom, in to ne glede na to, da nekatere družine še niso okužene. S tem bomo preprečili nadaljnje širjenje bolezni v čebelji družini in čebelnjaku.

Nistatin je edini antibiotik, ki je pri nas registriran za zdravljenje poapnele zalege. To je polien-ski makrolidni antibiotik, s fungistatičnim in fungicidnim delovanjem. Zelo pomembno je, da ne deluje na bakterije in viruse. Izolirali so ga leta 1950 iz glivice *Streptomyces noursei*. Nistatin je rumen do svetlosiv prašek, higroskopnen. Razgrajuje se pod vplivom svetlobe, toplote, kisika ali ekstremnih vrednosti pH. V vodi se slabo topi in hitro razpade.

Delovanje nistatina temelji na ireverzibilni vezavi s sterolnimi komponentami v membrani glivičnih celic, z nastankom por v celični ovojnici, kar ustvarja motnje pri izmenjavi snovi v celici, inhibicije encimske reakcije in povzroči odmiranje celice. Delovanje nistatina na povzročitelje poapnele zalege so raziskovali v laboratorijih z znanimi metodami, priznanimi v znanosti, ter v naravnih pogojih v čebelnjakih. Občutljivost mikroorganizmov *Ascosphaera apis* in *Aspergillus flavus* na nistatin so preučevali z metodo difuzije in metodo dilucije. Pri metodi difuzije se je izkazalo, da sta oba mikroorganizma zelo občutljiva na nistatin pri koncentraciji 250 η g v disku, pri metodi dilucije pa so ugotovili, da je minimalna inhibitorna koncentracija nistatina za *Ascosphaera apis* od 6,5–12,5 η g/ml, za *Aspergillus flavus* pa od 12,5–25,0 η g/ml.

Druga raziskava je temeljila na vzporednih raziskavah delovanja nistatina, geomicina in vitamina C.

Na trdno podlago v petrijevki so nanесли suspenzijo *A. apis*. Po krajšem sušenju so se

naredili bazenčki premera 5 mm. V dva bazenčka so nanесли po dve kapljici suspenzije nistatina, koncentracije 5 g/l, v druga dva po dve kapljici geomicina, koncentracije 1 g/l, v tretja dva pa po dve kapljici vitamina C, koncentracije 1 g/l. Po dveh dneh so micelij A. apis zrasli do roba bazenčka z geomicinom, ob bazenčku s C vitaminom je bilo opaziti povečano rast micelija, samo pri bazenčku z nistatinom je bilo opaziti cono inhibicije, v velikosti 20–26 mm, kar dokazuje zanesljivo delovanje nistatina na trose *Ascosphera apis*.

Reakcije in toksičnost čebel

Reagiranje čebel na nistatin ter stranske učinke, do katerih lahko pride, so raziskovali tako, da so čebelam dali sirup z nistatinom in sirup brez nistatina, pa tudi dvojno (10 g/l), štirikratno (20 g/l) in desetkratno (50 g/l) dozo nistatina. Povečane doze so čebele dobro prenašale, tako da niso opazili nikakršnih odstopanj od običajnih aktivnosti čebel. Prav tako niso opazili nikakršnih škodljivih učinkov delovanja nistatina na čebeljo zalego, matico ali na odrasle čebele.

Nistatin in njegovi metaboliti so netoksični za ljudi, živali in čebele. S peroralnim vnašanjem se ne resorbira iz digestivnega trakta in pri poveča-

nih dozah ne prihaja do sistemske toksičnosti. Celotna doza z 800.000 i. e. na kg telesne mase psa ne povzročajo znakov intoksikacije, tudi če jih le-ta prejema dalj kot 30 dni.

Sicer pa je običajna peroralna terapijska doza za odraslega človeka 500.000 i. e. V 40 letih uporabe nistatina v humani medicini nikoli niso podvomili, da vsebuje teratogene ali kancerogene učinke.

Ostanki

Nistatin je antibiotik z antimikotičnim delovanjem, emdtem ko je med pridelek, namenjen prehrani ljudi, zato se utemeljeno postavlja vprašanje njegovih ostankov v medu. V mesu in mleku živali niso opazili ostankov nistatina, saj se ga iz gastrointestinalnega trakta resorbira zelo malo ali nič. Ker dajemo nistatin čebelam, in tudi drugim živalim peroralno, tj. skozi usta, obstaja možnost, da njegovi ostanki pridejo tudi v med. Zato so vzorce medu zdravljenih čebeljih družin poslali v analizo zavodu za farmakologijo in toksikologijo medicinske fakultete v Novem Sadu. Med so analizirali z metodo tankoslojne kromatografije visoke ločljivosti z mejo detekcije 1 ~g/g, tj. 5 i. e. v gramu medu. V vzorcih niso odkrili ostankov nistatina, zato so med in ostali čebelji pridelki uporabni za prehrano.

Tabela 1. Kriteriji za določanje stopnje obolenosti družine

mumij niso našli	– ni okužbe – zdrave družine
+ našli so 5 mumij	+ majhna okuženost družine
++ našli so od 5 do 25 mumij	++ srednja okuženost družine
+++ našli so več kot 25 mumij	+++ močna okuženost družine

Zdravljenje in preprečevanje bolezní

Zdravilno delovanje nistatina na poapnelo zalego so od maja do septembra 1990 raziskovali v sedmih čebelnjakih z različnimi tipi panjev ter na 896 čebeljih družinah.

Nistatin so čebelam vstavili v obliki suspenzije v sladkorni raztopini, v dozi 5 g na liter sirupa. Suspenzijo z zdravilom so vedno pripravili neposredno pred uporabo. Sirup je bil pripravljen v razmerju 1:1, tj. 1 kg sladkorja na 1 liter vode. Zdravilni sladkorni sirup so čebelam pri enem zdravljenju dodajali trikrat vsak drugi dan, in to po 0,5 litra na čebeljo družino. Po presledku sedmih dni so postopek ponovili v celoti, ponovno so čebelam trikrat vsak drugi dan dodajali po 0,5 litra zdravilnega sirupa. Vsaka čebelja družina je bila v treh tednih zdravljena šestkrat. V čebelnjaku, kjer so ugotovili okužbo, so vse čebele družine zdravili na enak način, in to ne glede na

to, ali so v tistem trenutku kazale znake bolezní ali ne. Zaradi možnosti hitrega širjenja okužbe je medicinsko in epizotiolóško utemeljeno hkratno zdravljenje vseh družin v čebelnjaku.

Nistatin za uporabo v veterini proizvaja »INEX HEMOFARM« DD, tovarna zdravil iz Vršca. Zdravilo pakirajo v zavočkah po 100 g. Stopnja obolenosti ali okužbe čebelje družine in čebelnjaka se določi glede na ugotovljeno število mumij v panju in izven njega. Na osnovi nekaterih izkušenj so v ta namen določili kriterije, ki jih prikazuje tabela št. 1.

Tabela št. 1.

Tabela je štiristopenjska. Vsaka stopnja je označena z ustreznim znakom. Kriteriji v okviru stopnje so po našem mnenju dobro postavljeni. Čebelarji, ki bi želeli ugotoviti stopnjo okuženosti v panju ali čebelnjaku, si lahko pomagajo s tabelo.

Tabela 2. Razdelitev čebeljih družin po stopnji in številu obolelih družin v čebelnjaku A

Moč družine	Zdrave		Obolele			
	Št.	%	Št.	%	Št.	%
slabe	46	35,4	0	0	46	100
srednje	50	38,5	5	10	45	90
močne	34	26,1	8	23,5	26	76,5
Skupaj:	130	100	13	10	117	90

Ugotovljeni rezultati

Čebelnjak A., tabela št. 2, je imel 130 čebeljih družin. Na podlagi števila zasedenih satnikov so ugotovili, da je v čebelnjaku 46 slabih družin, 50 srednjemočnih in 34 močnih. Odstotek obolelih družin je bil zelo visok, okrog 90, a glede na moč družine vendarle različen.

Tabela št. 2.

Iz tabele je razvidno, da so slabe družine obolele stoo odstotno, srednjemočne 90-odstotno, močne pa 76,5-odstotno. Stopnja okuženosti in rezultati zdravljenja v čebelnjaku A so prikazani v tabeli št. 3.

Tabela št. 3.

Po končanem zdravljenju so opravili podroben pregled čebeljih družin. Od 40 zdravljenih slabih družin jih je po prvem zdravljenju ozdravelo 22, po drugem pa še 16. Pri tem seveda govorimo o trikratnem vstavljanju zdravilnega sirupa vsak drugi dan po 0,5 litra. Pri srednjemočnih družinah jih je po prvem zdravljenju od 46 družin ozdravelo 20, po drugem pa še 22. Pri močnih družinah je po prvem zdravljenju ozdravelo 24, po drugem pa vseh 27. Od skupaj 111 zdravljenih čebeljih družin jih je ozdravelo 107 ali 96,40 odstotkov. Štiri družine niso ozdravele, čeprav so tudi pri teh ugotovili le manjšo stopnjo okuženosti.

Tabela 3. Stanje boleznih poapnele zalege pred in po 7 dneh prve oziroma druge serije zdravljenja v čebelnjaku A

Moč čebelje družine	Stanje boleznih v skupinah						
	Nistatin			Kontrolna skupina			
	Stopnja obolelosti	Pred zdravljenj.	Po 7 dneh 3 doze/l	zdravljenju* po 7 dneh 3 doze/II	Pred kontrolo	Brez 7 dni I	nistatina 7 dni II
	-	0	22	38	0	0	0
	+	0	10	2	0	0	0
Slaba	++	10	6	0	2	1	0
(46)	+++	30	2	0	4	5	6
	-	4	20	42	1	0	0
	+	4	19	2	1	1	1
Srednja	++	22	2	0	2	3	2

(50)	+++	14	3	0	2	2	3
	-	6	24	27	2	1	0
	+	7	2	0	2	3	3
	+	7	2	0	2	3	3
Močna	++	11	1	0	2	1	2
(34)	+++	3	0	0	1	2	2

* Zdravljenje je potekalo po navodilu.

Kontrolna skupina ni dobivala nistatina, sestavljale pa so jo čebelje družine z različno stopnjo okuženosti. Po zaključnem zdravljenju se zdravstveno stanje ni izboljšalo niti pri eni družini iz kontrolne skupine. Nasprotno, zbolele so tudi tiste družine, pri katerih na začetku zdravljenja okužbe še niso ugotovili.

Iz tabele je prav tako razvidno, da je stopnja okuženosti v neposredni odvisnosti od moči družine. Slabe družine so imele večje število močno okuženih čebel s +++, močnejše družine pa manjše število okuženih čebel s ++.

Čebelnjak B, tabela št. 4., je imel 148 družin. Od tega jih je bilo 45 ali 30,4 odstotkov okuženih,

obolelih pa 103 ali 69,6 odstotkov. Stopnja okuženosti je bila različna.

Tabela št. 4.

Od 136 zdravljenih čebeljih družin v čebelnjaku B jih je pri prvem zdravljenju ozdravelo 117, pri drugem pa 15 ali 96,7 odstotkov. Štiri družine niso ozdravele. Stanje v kontrolni skupini 12 družin je ostalo nespremenjeno.

Rezultati zdravljenja čebeljakov C, D, E, F in G s 618 čebeljimi družinami so razvidni iz zbirne tabele št. 5. Pri navedenih čebeljakih niso določili moči čebeljih družin, pa tudi ne stopnje okuženosti. Čebele so razdelili le na zdrave in obolele družine.

Tabela 4. Stanje bolezni poapnele zalege pred in 7 dni po prvi oziroma drugi seriji zdravljenja v čebelnjaku B

Stopnja obolelosti družine	Stanje bolezni v skupinah					
	Nistatin			Kontrolna skupina		
	Po zdravljenju*			Brez nistatina		
	Pred zdravlj.	po 7 dneh 3 doze/l	po 7 dneh 3 doze/II	Pred kontrolo	7 dni I	7 dni II
-	40	117	132	5	3	3
+	50	12	4	3	4	3
++	36	5	0	3	4	5
+++	10	2	0	1	1	1

Tabela št. 5.

Kot je razvidno iz tabele, je bilo v čebelnjaku 360 ali 58,26 odstotkov zdravih družin in 258 obolelih ali 41,74 odstotkov. Po prvem zdravljenju so ozdravele 503 družine ali 81,4 odstotke, po drugem pa še 98 ali 97,25 odstotkov. Ozdravelo ni 17 družin ali 2,75 odstotka. V tej tabeli

so prikazani rezultati zdravljenja čebelnjaka A in B.

Da bi v panju uničili čim večje število raztrešenih trosov, svetujemo, da stene in podnico panja poškopite s 0,5 odstotno (5 g na 1 liter vode) vodno raztopino nistatina, in to dvakrat v presledku 5–7 dni.

Tabela 5. Zbirni kazalci zdravljenih čebeljih družin

Čebelnjaki	Skupaj družin	zdravih		bolnih		zdravljeno		ozdravlj.		kontrola		ni ozdravlj.	
		št.	%	št.	%	št.	I* %	št.	%	II* skupina	št.	Št.	%
A	130	13	10	117	90	111	66	59,45	107	96,40	19	4	3,60
B	148	45	30,4	103	69,6	136	117	86,03	132	97,06	12	4	2,94
C,D,E,F,G	618	360	58,26	258	41,74	618	503	81,40	601	97,25	-	17	2,75

* Zdravljenje je potekalo po navodilu.

Pri preprečevanju poapnele zalege in drugih nalezljivih boleznih čebel bi morala imeti veliko vlogo dezinfekcija, ki je zaenkrat v čebelarstvu zanemarjena. Čebele z odnašanjem mumificiranih ličink iz panja onesnažujejo zunanjo okolico s trosi. Če v okolici čebelnjaka prekopavamo zemljišče, kot priporočajo nekateri čebelarji, pa zaradi odpornosti trosov v zunanjem okolju ni pravega učinka.

Zato predlagamo, da vsak čebelar pri preprečevanju nalezljivih boleznih upošteva dezinfekcijo. Zanesljivo in učinkovito razkužilo za trose poapnele ali kamnite zalege je sporotal-100, proizvod »INEX HEMOFARM« iz Vršca. Sporotal-100 je enostaven za uporabo in ga uporabljamo samo kot 4-odstotno raztopino za dezinfekcijo zemljišča, praznih panjev, žrel, napajalnikov za čebele in pribora. Zemljišče škropimo z vinogradniško ali kakšno drugo škropilnico oziroma ga polivamo, žrela in pribor pa brišemo ali škropimo.

Satnike, ki jih čebelarji jemljejo iz panja jeseni, moramo prav tako razkužiti. Po škropljenju jih

dobro posušimo na zraku. Preden jih spomladi polagamo v panje, jih izperemo s čisto vodo, najbolje pod curkom, nato pa jih odcedimo in osušimo.

Štiriodstotno raztopino pa dobimo tako, da 4 dl koncentriranega sporotala-100 pomešamo z 10 litri vode. Pripraviti moramo vedno svežo raztopino, ki jo moramo takoj uporabiti.

Sklepamo torej lahko, da je nistatin zelo zanesljivo in učinkovito sredstvo za zdravljenje in preprečevanje poapnele zalege.

Za čebele ni toksičen niti v močnejši koncentraciji. Tudi za ljudi nistatin ni toksičen.

Nistatin deluje na bakterije in viruse in zato ne povzroča motenj v mikroflori prebavnega trakta čebel.

V medu ne pušča ostankov (usedlin). Ne deluje teratogeno in kancerogeno. Nima škodljivih učinkov na matico, trose, zalego in odrasle čebele.

Poapnela zalega je nevarna bolezen, zato zdravljenje zahteva veliko truda, potrpežljivosti in vztrajnosti.

VTISI S ČEBELARSKEGA SIMPOZIJA V ZAGREBU

JANKO BOŽIČ

Simpozij v Zagrebu je bil lepa priložnost, da smo se raziskovalci iz Ljubljane in Zagreba predstavili mednarodnemu občinstvu. Žal pa je bilo to občinstvo zaradi naših zdrah krepko okrnjeno. Kljub temu je sodelovalo nekaj priznanih raziskovalcev iz Evrope, poleg njih pa tudi pomembni predstavniki Apimondie in drugih evropskih čebelskih organizacij.

Simpozij naj bi bil posvečen vzreji in selekciji. Po dolgem in krepko politično začinjenem uvodu smo prvi dan v glavnem poslušali zgodovinske teme. S predava-

njima Barbare Strmole in Mire Jenko je prisotno občinstvo spoznalo bogato čebelarstvo preteklost v Sloveniji. Slovenci pa smo se oddahnili, ko so Antona Janšo postavili nazaj v deželo Kranjsko. Irmgard Juing-Hofmann je predstavila nemško Armbrusterjevo čebelarstvo zbirko. Prikazala je tudi razširjenost in razvoj pokončnega in ležečega panja v Evropi in deloma tudi v Sredozemlju.

V nadaljevanju simpozija smo poslušali zanimivo predavanje predsednika Apimondie gospoda Bornecka o trendih na trgu

medu v Franciji in drugod v Zahodni Evropi. Cena medu na splošno pada. Največ medu prodajo večje trgovine. Njihov delež na sploh narašča, poleg tega pa imajo najnižje cene. Prodaja na domu in v majhnih trgovinah upada. Očitno je za večino potrošnikov najenostavneje, da kupijo med ob nakupovanju ostalih prehrambnih izdelkov.

Po nesreči v Černobilu so raziskovalci postali pozorni na ostanke radioaktivnih snovi v čebeljih pridelkih. Zagrebčan Barešič s sodelavci je predstavil raziskave vsebnosti ^{137}Cs v medu, cvetnem prahu in rožah. Podobno so raziskovali tudi ostanke težkih kovin v čebeljih pridelkih. Obe raziskavi sta potrdili že znano dejstvo, da težke kovine le počasi prehajajo v med, medtem ko je cvetni prah indikator onesnaženosti s težkimi kovinami.

Ostali del simpozija je bil bolj čebelje obarvan. Aleš Gregorc s Kmetijskega inštituta Slovenije je predstavil svojo raziskavo nose mavosti v plemenilčkih. Opozoril je predvsem na probleme nose mavosti pri vzreji matic. Janez Poklukar s Kmetijskega inštituta je predstavil morfološke meritve čebel, vzorčenih iz cele Slovenije. Rezultati kažejo napačno postavitev pasemskih norm za kranjsko čebelo. Morda bo prav ta raziskava uspela spremeniti nemške in avstrijske standarde za kranjsko pasmo. Seveda pa morajo biti rezultati Poklukarjeve raziskave objavljeni v enem od mednarodnih čebelarških raziskovalnih časopisov. O strokovnem in raziskovalnem delu selekcije čebel v Avstriji in Nemčiji sta nas seznanila gospoda Pechhacker in Maul. Ožja skupina raziskovalcev se je pogovarjala tudi o mož-

nostih sodelovanja in skupnih projektov v selekcijskih programih.

V Evropi, predvsem pa v Nemčiji, veliko raziskovalcev raziskuje odpornost evropske čebele (predvsem kranjske pasme) na varoo. Začetni rezultati kažejo velike razlike med družinami. O tem je poročal mladi raziskovalec iz Bonna Otto Boecking. Izdelal je vrsto metod za ugotavljanje razvitosti vedenjskih mehanizmov za odstranjevanje varoo iz čebelje družine. Sami mehanizmi so, žal, slabo raziskani. Eden od možnih mehanizmov je tudi obiralno vedenje čebel, ki sem ga predstavil v svojem referatu. Poslušalci so postavili veliko vprašanj, žal pa na bistvenega – ali čebele obirajo varoo – nisem mogel odgovoriti pritrilno. Po ogledu mesta smo si v večernih urah ogledali še video posnetek obiranja čebel. Žal pa organizatorji niso imeli sodobne video opreme. Kljub temu pa je predvajanje posnetka dobro predstavilo moje raziskovanje medsebojnega obiranja pri čebelah.

Ostali udeleženci na simpoziju niso predstavili večjih novosti oziroma dobrih rezultatov raziskovalnega dela. Predvsem nekaj domačih je sodelovalo bolj zaradi objave oziroma zaradi prikaza dejavnosti raziskovalcev. Na splošno lahko ocenim, da je bil simpozij za slovenske raziskovalce uspešen. Predstavili smo dobre referate, kljub temu da nimamo toliko materialnih sredstev kot kolegi v Zagrebu. Organizacijsko je bil simpozij na ravni lokalnega, ne pa mednarodnega posveta. Lahko le upamo, da splitski kongres ne bo tako organiziran, če ga jugo zdrave ne bodo že prej odpihnile kam čez lužo.

Izkušnje naših čebelarjev

ČEBELE SO PREŽIVELE V VODI IN BLATU

BRANKO MEŠEL

Čebelarim več kot 20 let. V času mojega čebelarjenja še nisem doživel tako dramatičnih trenutkov kot 1. novembra lani ob nepopisni ujmi. V Laškem čebelarim že

drugo leto. Prej sem čebelaril v rojstnem kraju na Dobrni pri Celju. Čebelnjak sem si postavil na sončni legi ob železniški progi blizu stanovanjske hiše, kjer stanujem. Če-

prav imam čebelnjak za 10 AŽ panjev, sem leta 1990 naselil le tri družine, s katerimi sem čebelaril dokaj uspešno, saj sem kljub slabi letini natočil 30 kg medu. Zazimljenje družin je potekalo normalno, saj sem z zimskim krmiljenjem končal že konec septembra. Oktobra sem jih še pregledal in pripravil za zimo. Žal pa je vodna ujma naredila svoje.

Prvega novembra sem ob naraščanju vode že dopoldne s skrbjo in v stalni pripravljenosti za reševanje življenjskih dobrin pazil tudi na svoj čebelnjak. Poudariti pa moram, da čebelnjak stoji višje kot stanovanjska hiša, zato nanj tudi nisem bil tako pozoren. Menil sem, da čebelnjaka voda ne bo ogrozila. Proti večeru istega dne pa se je zgodilo. Voda, ki je naraščala vedno hitreje, je najprej zalila spodnji del stanovanjske hiše, nato pa še čebelnjak. Spodnjih pet panjev je bilo v celoti poplavljenih. Na srečo so bili trije prazni, le dva pa naseljena. Ker je voda proti večeru zelo hitro naraščala, mi je s tem, da je zalila spodnje prostore stanovanjske hiše, onemogočila dostop do čebelnjaka. Za kakršno koli reševanje tako ni bilo več možnosti. Vdal sem se v usodo, da so čebele in čebelnjak izgubljeni. Naslednji dan, ko je voda proti popoldnevu odtekla, sem šel z grozo in veliko žalostjo ugotavljati škodo. Na srečo čebelnjaka ni podrlo, razmetalo mi je opremo, premaknilo nekaj praznih panjev, zalilo okoli 50 satov in premaknilo prašilčke, ki so bili postavljeni poleg čebelnjaka.

Ko sem odprl panje, v katerih so bile čebele, se je iz njih valilo blato. Družine so bile približno 18 ur v vodi. Ko sem odprl gornje okence in pogledal pod časopise na matični rešetki, sem na svoje presenečenje ugotovil, da čebele živijo. Res da so bile videti klavrno, saj so bile blatne in so se

komaj premikale, a sem takoj ukrepal. Z ženo sva vzela vrtno škropilnico, vanjo natočila mlačno vodo in z njo poskušala kar preko matično rešetke izprati nakopičeno blato oziroma mulj na čebelah. Za vsako družino sva porabila okoli 30 l vode. Čebele, ki so ob izpiranju popadale na dno panja, sva prestregla v mrežo, ki jo običajno uporabljamo za zamrežitev zadnjih oken panja, in jih v topli vodi v vedru sprala in stresla na matično rešetko. Ker je bila tedaj temperatura razmeroma nizka, sploh pa ponoči, sem zvečer med vratica in okno na dno panja namestil gorečo svečo (lojenko), ki je ponoči vzdrževala temperaturo v panju. Zjutraj sem svečo odstranil, ker sem se bal, da bi čebele, ki so si delno opomogle, izletavale.

Čez nekaj dni, ko je posijalo sonce in je bila temperatura vsaj tolikšna, da sem lahko odprl tudi spodnje okence in pregledal družine ter dokončno očistil panje mrtvih čebel, sem pregledal družine oziroma ostanek čebel. Z zadovoljstvom sem ugotovil, da živijo in se obnašajo normalno, in to kljub temu da so številčno osiromašene. V sredino gnezda nisem posegal, tako da nisem ugotovil, ali imajo matico ali ne. Pri pregledu sem odstranil stranske sate. . . . izrezal plesnive robove satja in jih vrnil družini. (Plesnivi so bili predvsem tam, kjer celice niso bile zadelane).

To pa je tudi vse, kar sem lahko naredil za ti dve družini. Tretja družina, ki sem jo imel v gornji etaži čebelnjaka, k sreči ni bila poplavljena. Tu sem samo očistil blato oziroma mulj in čebele ponovno zazimil. Žal do danes še ni bilo možnosti ugotoviti, ali so brezmatične ali ne. To bom videl ob prvem spomladanskem pregledu. Škoda je bila velika: zmečkano točilo, stopljen sladkor, uničeno satje, odneslo mi je tudi vse orodje, sončni topilnik, satnice itd.

POGAČA Z NARAVNIM KONCENTRIRANIM SLADNIM EKSTRAKTOM

PETER LONČAR

V čebelarški literaturi in časopisih je vprašanje krmiljenja čebel obravnavano z vseh mogočih vidikov, z vsemi prednostmi in

pomanjkljivostmi, z razlogi za in proti krmiljenju. Avtorji vseh člankov in receptov si prizadevajo, da bi napravili čim boljše

pogačo – hrano, ki bi omogočila celovito prehrano čebel in ustvarila pogoje za vzrejo boljših in kakovostnejših čebel ter razvoj čebeljih družin v okoliščinah, ko si čebele še ne morejo zagotoviti ustrezne hrane iz narave.

Pomen tega vprašanja pa je še bolj poudarjen zaradi prizadevanj, da bi krma vsebovala proteine, ogljikove hidrate in vitamine. Kljub temu pa nobena pogača ne vsebuje takšnih sestavin, da bi jih lahko primerjali z vsebino cvetnega prahu in medu – to je s hrano iz narave.

Vsekakor je v vsakem članku nekaj resnice, vendar vsi skupaj povedo isto resnico, da se v vsej raznolikosti kaže tudi nemoč vse čebelarke kulinarike in sestavljalcev repcetov za pogače, da bi se takšna hrana čim manj razlikovala od hrane, ki si jo čebele poiščejo v naravi.

Rešitev je kocentrirani sladni ekstrakt, tj. naravni ogljikohidratni proizvod, ki je bistveno bogatejši z vitamini in minerali kot med, domača tehnologija in industrija pa ga nudi pod nazivom maltex. Maltex je komercialno poimenovanje izdelka iz maltoze, ki vsebuje dve molekuli fruktoze. To je disaharid, ki nastane iz škroba pri nastajanju sladi, pri kaljenju ječmena (sladni sladkor v pivovarstvu), na trg pa ga pošilja Pivovarna Bečej. Maltex je tekoča snov, viskoznejša od medu, zelo lepljiva, bogata z ogljikovimi hidrati, vitamini E, D, kompleksom B, provitamini A, mineralnimi snovmi. Vsebuje beljakovine in encime in se dobro veže z vodo.

Pogače vsebujejo sladkor, 15 do 20 odstotkov maltexa in okrog 5 odstotkov vode. Vodo dodajamo zaradi hitrejše in lažje obdelave pogače. Maltex vlivamo v mleti sladkor. Sloj sladkorja, pomešan z maltexom, je trd in gost, tako da bi pogačo težko zamesili brez dodajanja vode. Maltex sicer sam pronica v sladkor, vendar bolj počasi, z dodatkom vode pa hitreje. Čas izdelave pogače z maltexom je bistveno krajši kot čas, ki bi ga potrebovali samo za pakiranje že gotovih pogač v polietilenske vrečke.

Pogače, izdelane z maltexom ne razpadajo in se v panju ne drobijo, čebele jih rade jedo in jih ne mečejo iz panja. Pri pogačah z maltexom ni nevarnosti za prenašanje okužbe, kot je to pri medu. Priprava le-teh je enostavna, ker ni potrebno kuhanje medenega sirupa za mesenje.

Pogača z maltexom je primerna za prehrano čebel v času, ko si ne morejo zagotoviti hrane v naravi, pa tudi pri vzreji matic in rojev, ko mladi roji nimajo dovolj nabiralk za vnašanje potrebne količine hrane.

Prej navedenemu bi lahko dodali še druge znane analize medu in cvetnega prahu, ki so bile že večkrat objavljene v čebelarški literaturi. Pivovarna Bečej si zasluži resnično priznanje zaradi izdelave pravega in naravnega ekstrakta ječmenovega sladu, brez dodatkov in konzervansov. Maltex bi lahko primerjali z objavljeno in znano analizo cvetnega prahu.

Čebelarjem v vednost – čebelam na zdravje!

Iz društvenega življenja

OBVESTILA ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE

REGRES ZA ZDRAVILA

V Uradnem listu Republike Slovenije št. 21/91 je objavljen odlok o uvedbi finančnih intervencij za ohranjanje in razvoj kmetij-

stva ter pridelave hrane za leto 1991. Čebelarstvu je namenjen le regres za nakup matic, REGRESA ZA NAKUP ZDRAVIL PA LETOS NE BO!

Ministrstvo za kmetijstvo oziroma vlada se je kljub našim zahtevam za regresiranje zdravil, žal, odločila drugače. Namenska sredstva za zdravstveno varstvo čebel naj bi letos namenili za zaposlitev petih veterinarjev-specialistov za čebelarstvo. O tem, kako in kdaj bo to uresničeno, vas bomo obvestili.

PREDLOG SPREMENB OBDAVČITVE ČEBELARSTVA

V Slovenskem čebelarju št. 4/91 smo vas opozorili na novo zakonodajo, ki predpisuje tudi obdavčitev čebelarstva. V istem obvestilu smo zapisali, da si ZČDS pri pristojnih republiških organih prizadeva, da bi čebelarjev, zlasti manjših, ne obdavčili, ostale pa po določenih enotnih kriterijih, ki bi veljali za vso Slovenijo.

Plod naših prizadevanj je predlog vlade skupščini, da spremeni tiste člene zakona,

ki predpisujejo obdavčevanje manjših čebelarstev, to je takih, ki ne zaposlujejo delavcev. Za ostale kategorije pa smo na Zvezi sestavili stroškovnik, iz katerega so razvidni prihodki in stroški za vzdrževanje čebelarstva s 30 čebeljimi družinami in ga poslali Republiški upravi za družbene prihodke.

O (ne)uspehu te akcije vas bomo obvestili.

RAZPIS JAVNE DRAŽBE ZA PRODAJO PISARNIŠKEGA POHIŠTVA

Po sklepu izvršnega odbora ZČDS z dne 25. 5. 1991 bo komisija na javni dražbi, ki bo 11. julija 1991 od 12. ure dalje, prodala rabljene pisalne mize (4 kosi) in stole (22 kosov) najboljšemu ponudniku. Dražbe se lahko udeležijo pravne in fizične osebe, potekala pa bo v prostorih ZČDS, Cankarjeva 3 v Ljubljani.

Strokovna služba ZČDS

IZBRANA JE ZAŠČITNA ZNAMKA MEDU SLOVENSКИH ČEBELARJEV

Po razpisu natečaja za oblikovno rešitev in po objavi osnutkov nalepk z zaščitno znamko ste čebelarji in izvršni odbor Zveze čebelarskih društev Slovenije izbrali nalepko, ki bo v prihodnje obeleževala kakovostne sorte domačih medov.

Izvršni odbor je 25. maja letos, to je na zadnji seji pred počitnicami, sprejel še pravilnik in druge spremljajoče dokumente, ki bodo urejali pogoje za podeljevanje zaščitne znamke. Vso dokumentacijo, ki jo zahteva zakon za pridobitev blagovne znamke in patentov, smo vložili pri Patentni pisarni v Ljubljani. Sedaj čakamo le še na odgovor Zavoda za patente SFRJ, katerega izpostava je Patentna pisarna v Ljubljani.

Čebelarji, ki boste želeli svoj med opremiti z zaščitno znamko, nas lahko pokličete po telefonu (ali pošljete vprašanja pisno), mi pa vam bomo sporočili pogoje iz Pravidnika o podeljevanju zaščitnih znamk in seveda ceno za nalepke (za najmanj 500 nalepk).

Popolnejše informacije vam bomo posredovali v naslednji številki Slovenskega čebelarja.

Strokovna služba ZČDS

POMOČ ČEBELARJEV AVSTRIJSKE KOROŠKE POPLAVLJENIM ZGORNJESAVINJSKIM ČEBELARJEM

V junjski številki Slovenskega čebelarja je bilo objavljeno poročilo OZČD Mozirje o uspešnem zbiranju pomoči za poplavljenе čebelarje v Zgornji Savinjski dolini.

Pozornemu bralcu ni ušlo, da so znaten delež pomoči, in sicer 15.000 ATS, prispevali tudi čebelarji čebelarskih društev iz avstrijske Koroške.

Ko je našo dolino lani jeseni hudo prizadela vodna ujma, tudi čebelarjem ni prizanesla. Kar trinajstim čebelarjem iz naše občine je povzročila škodo na čebelarstvih. Nekaterim je voda pomorila le čebele, drugim je odnesla čebele s panji vred, trem čebelarjem pa je odnesla tudi čebelnjake. Ko smo aktivirali sredstva za pomoč prizadetim, se je prek predsednika čebelarske družine Gornji Grad na našo občinsko

zvezo povezal g. Mihael Kuhar, predsednik čebelarškega društva Železna Kapla. Čebelarška družina Gornji Grad in čebelarško društvo Železna Kapla pa sta sodelovala že pred tem. Avstrijski čebelarji so bili namreč na izletu po naših krajih in ustavili so se tudi v Gornjem Gradu, kjer so jih sprejeli domači čebelarji in jim pripravili prijetno popoldne. G. Kuhar je ponudil pomoč čebelarjev ČD Železna Kapla poplavljenim čebelarjem, ki so utrpeli škodo na čebelarstvih. V kasnejših telefonskih razgovorih nas je g. Kuhar obvestil, da so akcijo pomoči, ki so jo spodbudili v Železni Kapli, razširili na vsa čebelarška društva v okraju Velikovec, pri hranilnici v Železni Kapli pa so odprli tudi žiro račun, na katerega se je stekal denar za pomoč. Poziv za pomoč so s posredovanjem predsednika okrajne čebelarške zveze Velikovec, g. Mirka Srienca objavili tudi v avstrijskem čebelarškem časopisu Beinenvater. Odziv čebelarjev na akcijo je bil zelo dober. Delegacija avstrijskih čebelarjev nas je obiskala 21. aprila. Obiskali so nas g. Mihael Kuhar, predsednik čebelarškega društva Železna Kapla, g. Mirko Srienc, predsednik Okrajne zveze čebelarških društev Velikovec, g. Franc Dolinar, podpredsednik čebelarškega društva Železna Kapla in g. Andrej Anderlap, blagajnik čebelarškega društva Železna Kapla. Delegacijo so sprejeli predsednik OZČD Mozirje Janez Pokrižnik, podpredsednik OZČD Mozirje Srečo Lamut in predsednik ČD Gornji Grad Tone Krivec.

Ob tej priložnosti so avstrijski čebelarji izročili naši občinski zvezi 15.000 ATS, ki so jih kot denarno pomoč prispevali čebelarji avstrijske Koroške.

Med kosilom da smo se seznanili z delom okrajne čebelarške zveze Velikovec in Čebelarškega društva Železna Kapla, našim gostom pa smo predstavili organiziranost naše čebelarške organizacije ter delo in aktivnosti OZ Mozirje in ČD Gornji Grad.

Kljub hladnemu popoldnevu so si gostje ogledali še čebelarstvo predsednika ČD Gornji Grad, popeljali pa smo jih tudi na ogled v poplavi opustošene doline reke Savinje vse do Podvolovljeva.

Koroškimi čebelarjem smo se za podarjeno pomoč že zahvalili, vendar izkoriščamo priliko in se jim zanjo še enkrat zahvaljujemo.

Za OZČD Mozirje
Tone Krivec

SLOVENSKO ČEBELARSKO DRUŠTVO ŠMIHEL IZ AVSTRIJE JE PRAZNOVALO 70-LETNICO DELOVANJA

prof. JANEZ MIHELČ

V najlepšem mesecu leta, v cvetočem maju, ki pa je bil letos, žal, zelo hladen, je Slovensko čebelarško društvo Šmihel praznovalo sedemdesetletnico obstoja in uspešnega delovanja. Čeprav je Peco skoraj še do polovice pokrival sneg, se je 19. maja letos ob njenem vznožju v Bistrici pri Šmihelu v bližini Pliberka v velikem šotoru zbralo veliko čebelarjev domačinov in predstavnikov sosednjih društev, največ čebelarjev pa je prišlo iz Slovenije. Proslavi je dalo še poseben pečat dejstvo, da je bil pred več kakor sto leti na istem mestu velik slovenski tabor, ki se ga se je udeležilo več kot osemtisoč Slovencev in na katerem so si naši pradedje obljubili spravo in pomoč pri ohranjanju temeljnih pravic slovenskega naroda. Tudi udeležence te proslave so prevevale enake misli in želje, saj sta enotnost in medsebojna pomoč tisto, kar slovenski narod na obeh straneh meje v

tem času najbolj potrebuje, če se želi vključiti v krog suverenih narodov. Zato ni bilo nobeno presenečenje, da se je proslave udeležilo več kot petsto čebelarjev iz raznih krajev Slovenije. Prišli so v glavnem iz Štajerske in Koroške pa tudi iz drugih krajev: iz Šentjerneja na Dolenjskem, Ljubljane-Bežigrad, Zagorja itd. Proslave se je udeležilo tudi zelo veliko vabljenih gostov. Med njimi so bili predsednik slovenske vlade gospod Lojze Peterle, predstavnik deželnega glavarja avstrijske Koroške dr. Jörga Heiderja, predsednik ZČDS inž. Marjan Skok, direktor Medexa Aleš Mižigoj, predsednik slovenskega sveta dr. Matevž Grilc, župani sosednjih občin in župan domače občine, slovenski konzul v Celovcu g. Majcen z ženo in predstavnika Koroške deželne čebelarške zveze iz Celovca g. Mirko Srienc in g. Lackner ter predsednik izvršnega sveta občine Žalec.

Pri kapelici v Bistrici, za Slovence zgodovinskem kraju, je bila najprej maša za udeležence proslave.

Pred proslavo je bila ob deseti uri maša ob kapelici v Bistrici pod košato lipo. Gospod dekan Kristijan Srienc je dejal: »Kraj, kjer smo se zbrali, ima dvojen zgodovinski pomen. Ta kapelica in ta košata lipa bi nam znali marsikaj povedati o nekdanjih dogodkih, in to ne samo v spomin, marveč tudi v opomin. Na tem mestu so potekali naši ljudski tabori, prvi že leta 1868. Zbrali so se in sklenili, da hočejo živeti zakoreninjeni v to domačo zemljo, kot božje ljudstvo, zvesti Bogu in cerkvi, s svojo živo močno vero, s svojo pesmijo, s svojo kulturo, s svojim prepričanjem in s svojo samozavestjo. Naj nas ta naša sedemsetletnica še bolj poveže med seboj, naj nas še bolj odpre čudoviti božji modrosti, ki se nam razodeva v čebelji družini.«

Prizadevni organizatorji, med katerimi je bila najbolj prizadevna tajnica društva Jožica Pečnik, so nato vse udeležence povabili v velik šotor, ki so ga postavili domači gasilci, kjer so jih pogostili z jedačo in pijačo.

Svečani del proslave je pričela Jožica Pečnik, ki je pozdravila vse goste in čebelarje. Z zgodovino delovanja čebelarskega društva pa je prisotne seznanil predsednik društva Luka Boročnik. Društvo je leta 1921 ustanovil Vinko Pečnik. Bil je zaveden Slovenec in dober govornik, ki so ga vsi radi poslušali. Čebelarje je navduševal za umno čebelarjenje in jih spodbujal, da so tudi svojim sinovom prenašali znanje o čebelar-

jenju. Društvo je doživljalo vzpone in padce, prav tako kakor tudi slovenski človek v teh krajih. Že je skoraj ugasnilo, a je pred petindvajsetimi leti ponovno oživel.

V dokaz temu so tudi naši gostje od blizu in daleč ter seveda današnja proslava, ki je zahtevala veliko dela in truda naših prizadevnih članov. Slovensko čebelarsko društvo Šmihel ima dvaintrideset rednih članov in štirideset družinskih članov, kar je največ od njegove ustanovitve dalje. Upamo, da bo tako tudi v prihodnje.

Od govornikov, ki so sledili, naj omenimo predsednika slovenske vlade Lojzeta Peterleta, ki je čestital članom društva za visok jubilej in jim zaželel še veliko uspehov pri delu. Enako je zaželel vsem prisotnim slovenskim čebelarjem. Predsednik ZČDS Marjan Skok je med drugim dejal: »Vaše društvo se je moralo trdo boriti za svoj obstoj. Vaše sodelovanje s pobratenimi društvi v Sloveniji je lahko za vzgled marsikateri čebelarski organizaciji, prav tako pa tudi vaša akcija zbiranja pomoči za poplavlence v Sloveniji.« Direktor podjetja Medex iz Ljubljane Aleš Mižigoj je poleg čestitk čebelarje opozoril na pomembnost čebelarstva in kakovost čebeljih pridelkov, ki je nujna, če želimo te pridelke prodajati na zahtevna zahodna tržišča. Čestitke društvu so izrekli tudi župani sosednjih občin in seveda domače, prav tako pa tudi naš konzul v Celovcu gospod Majcen, predstavnika Koroške deželne čebelarske zveze

Velik šotor je bil skoraj pre-majhen za vse udeležence, ki so bili večina iz Slovenije.

gospod Lackner in gospod Srienc pa sta poleg čestitk predala tajnici društva Jožici Pečnik tudi spominsko darilo.

Sledil je svečani del proslave, tj. podpisovanje listine o pobratenju slovenskega čebelarstva društva Šmihel in Zveze čebelarstva v občini Žalec, ki sta jo podpisala predsednik Luka Boročnik za Šmihelsko društvo in predsednik Anton Rozman za žalsko. Tako so šmihelski čebelarji sedaj pobrateni s štirimi čebelarskimi organizacijami v Sloveniji, in sicer s ČD Zagorje, ČD Peter Močnik iz Maribora, ČD

Ravne in z ZČD občine Žalec. Vsa pobratena čebelarstva društva so s svojimi prapori počastila podpisovanje listine.

Ko sta predsednika društev izmenjala listino o pobratenju, so predsedniki vseh pobratenih društev dali svečano zaobljubo. Prebral jo je tajnik čebelarstva gospod Smerkolj, z njo pa so se vsa pobratena čebelarstva društva zavezala, da se bodo njihovi člani vsakih pet let srečevali na podobnih prireditvah, kakršna je bila letos v Bistrici, ko so proslavili sedemsetletnico Slovenskega čebelarstva društva Šmihel. Predsedniki so zatem podpisali izjave ter v znak potrditve in prijateljstva

Predsednika ČD Šmihel in OZČD Žalec, g. Luka Boročnik in g. Anton Rozman, si izmenjujeta listino o pobratenju.

Pobratena društva so s seboj pripeljala tudi prapore.

Tudi predsednik slovenske vlade Lojze Peterle je spregovoril zbranim čebelarjem.

nazdravili s kozarcem vina, ki so jim ga natočili v posebej za to priložnost izdelane in okrašene kozarce. Vsako društvo je skušaj s svečano izjavo prejelo tudi lepo poslikano skrinjico z majoliko in kozarcem. V zahvalo so vsa štiri društva iz Slovenije izročila predsedniku Luki Boročniku darila ter se zahvalila za izkazano gostoljubje in podpis svečane izjave. Predsednik ZČD občine Žalec, čebelarske organizacije, ki se je zadnja pobratila s ČD Šmihel, Anton Rozman je med drugim dejal: »Z velikim zadovoljstvom smo žalski čebelarji danes podpisali listino o pobratenju s ČD Šmihel. Naši prvi stiki segajo že v leto 1970, ko ste

Ob tej priložnosti je predsednik ČD Laško, inž. Ludvik Krese, izročil darilo predstavnikom Koroške čebelarske zveze iz Avstrije v zahvalo za pomoč poplavljenecem.

se šmihelski čebelarji udeležili srečanja savinjskih čebelarjev na Rinki nad Gotovljami in od takrat so se začele naše vezi utrjevati. Seveda pa imata največ zaslug za to prizadevna tajnica društva Jožica Pečnik in prdsednik društva Luka Boročnik, ki sta bila vez med nami. Še enkrat vam v imenu savinjskih čebelarjev čestitam ob vašem visokem jubileju.«

Za njim je spregovoril predsednik ČD Zagorje Dušan Kolenc, ki je dejal: »Sedemdesetletna doba življenja in dela vašega društva kaže na vašo vztrajnost, delavnost in trdoživost, torej na lastnosti, ki so vam omogočile, da ste v težkih in viharjih časih

Tajnik ČD Zagorje, g. Smrkolj je prebral svečano zaobljubo vseh pobratenih društev. V ospredju Jožica Pečnik, tajnica društva Šmihel je s simboličnimi skrinjicami pobratenja.

Po proslavi so čebelarji spregovorili tudi z Lojzeto Peterletom o čebelarjskih problemih. Na sliki v razgovoru z Brunom Krištofom iz Maribora.

prebrodili vse težave in zapreke, da ste uspešno povezovali vaše člane, jim nudili strokovno in vsestransko pomoč,

utrjevali med seboj družabne vezi in se uveljavili tudi v svoji sredini, kar končno dokazuje tudi današnja izredno uspela, obiskana in odmevna proslava. Tako kot društvo pa letos slavi svojo 70-letnico tudi vaš predsednik gospod Luka Boročnik, ki že 25 let uspešno vodi vaše društvo. Vsi ga poznamo kot toplega človeka, prijetnega sogovornika in iskrenega prijatelja. Čestitamo mu, njemu in društvu pa kličemo še na mnoga leta.«

Po pozdravnih govorih je bil še kulturni nastop, zatem pa je za ples in razvedrilo zaigral zabavnoglasbeni ansambel, tako da so se čebelarji tudi zavrteli ali pa pokramljali ob kozarčku.

Iz Bistrice smo odšli zadovoljni in veseli ter z upanjem v srca, da se, če ne prej, s Šmihelčani ponovno srečamo ob naslednjem jubileju.

PROSLAVA OB 270-LETNICI ROJSTVA PETRA PAVLA GLAVARJA V KOMENDI

prof. JANEZ MIHELČ

Čebelarji iz Komende in Trebnjega, kjer je živel in delal Peter Pavel Glavar, predvsem pa upokojeni komendski dekan Viktorijan Demšar, se že vrsto let trudijo, da bi Slovenci spoznali in pravilno vrednotili življenje in delo Petra Pavla Glavarja. Zato je Čebelarjska družina Komenda počastila njegov spomin s proslavo 270-letnice roj-

stva tega pomembnega, a žal vse preveč pozabljenega Slovence, odličnega gospodarstvenika, pisca, izvrstnega čebelarja in dobrotnika. Ob tej obletnici so domači čebelarji v nedeljo, 5. maja 1991, odprli v njegov spomin tudi čebeljak na hribčku ob Glavarjevi benefičijski hiši v Komendi.

Pred proslavo je v komendski cerkvi sv.

Predsednik čebelarjskega društva Komenda, g. Stane Jenko, je spregovoril zbranim gostom in domačim čebelarjem.

Petra, torej v cerkvi, za katero je veliko prispeval tudi Peter Pavel Glavar in v njej opravljal svoje pastirsko delo, spregovoril o njem in o tedanjih razmerah sedanji dekan Nikolaj Pavlič. Pristrčna slovesnost pa se je nadaljevala ob beneficijski hiši, kjer je vse prisotne goste, narodne noše in čebelarje, ki so prišli iz raznih krajev – iz Celja, Trebnjega, Ljubljane in od drugod – najprej pozdravil predsednik Čebelarске družine Komenda Stane Jenko. Zahvalil se je vsem, ki so s svojo prisotnostjo počastili ta jubilej in tistim, ki so pomagali pri pripravi proslave in postavitvi čebelnjaka. Najbolj prizadevni so bili Stane Žagar, Franci Ipavec, Vilko in Tone Plevel, veliko lesa je prispevala Zinka Zadrgal, kritino pa Ivan Dolčič. Pomagala so tudi podjetja Stol, SO Kamnik, krajevne skupnosti Komenda, Moste in Križ, dekan Nikolaj Pavlič pa je uredil glede parcele. Nato je zbranim spregovoril komendski dekan Viktorijan Demšar, ki je prav v tem času slavil 45-letnico pastirskega delovanja v Komendi. Sicer pa gre prav njemu zahvala, da smo Slovenci zvedeli za delo in pomen Petra Pavla Glavarja. Poudaril je, da se Slovenci še vedno ne zavedamo v celoti njegovih velikih zaslug za slovenski narod, ki ga je Glavar prosvetljeval s pisano besedo in dejanji ter s svojim vplivom na napredek kmetijstva in čebelarstva. V slovenskem jeziku ni pisal samo pridig in spisov o kmetijstvu, pač pa

Viktorijan Demšar je kot dober poznavalec dela P. P. Glavarja opisal njegovo delo in dobo.

je dopolnil in prevedel tudi Janševo knjigo Pogovor o čebeljih rojih, ustanovil šolo za nadarjene kmečke otroke, podpiral šolanje svojih učencev na višjih šolah in v Komendi sezidal beneficijsko hišo z bogato knjižnico. Poleg tega je svojo zapuščino namenil za zidavo bolnišnice za revne ljudi v Komendi,

Čebelnjak Petra Pavla Glavarja z narodnimi nošami.

Komendski dekan Nikolaj Pavlič je blagoslovil čebelnjak.

ki je delovala do leta 1947. Ko se je preselil v Lanšprež pri Mirni na Dolenjskem, je število čebeljih družin še povečal. Z Glavar-

jem se je pričelo slovensko strokovno in poljudno gospodarsko slovstvo, saj je Pogovor o čebeljih rojih prvi slovenski poljudnogospodarski spis sploh in tudi prvi učbenik za čebelarje. Ni izključeno, da se je pri P. P. Glavarju učil tudi dvorni čebelar Anton Janša, ki je bil trinajst let mlajši od njega.

Čebelarjem je spregovoril tudi predsednik ZČDS inž. Marjan Skok, ki je v imenu slovenskih čebelarjev čestital Čebelarški družini Komenda za organizacijo izredno prisrčne proslave in jim priporočil, naj tudi v prihodnje tako zavzeto seznanjajo Slovence s pomenom Glavarjevega dela. Po proslavi je dekan Nikolaj Pavlič blagoslovil Glavarjev čebelnjak v Komendi, ključje čebelnjaka pa je prevzel Branko Kropar. Trebanjski čebelarji pa so komendskim podarili panj z motivom Lanšpreža.

Domači čebelarji so za goste pripravili svečan sprejem v bivši Glavarjevi bolnišnici, kjer so ob jedachi in pijači kramljali še pozno popoldne.

ZNANJA POLN ČEBELARSKI PODMLADEK

VIKTOR KLADNIK

Osnovna šola »Savo Kladnik« je bila 18. maja gostitelj posavskega tekmovanja mladih čebelarjev, ki ga je organiziralo Čebelarско društvo Sevnica. Že vnaprej je bilo znano, da bo boj hud, saj so, kot je na koncu dejal tajnik ZČDS Milan Runtas, ravno mladi posavski čebelarji pobrali ve-

čino prvih nagrad na republiškem tekmovanju v Lovrencu na Pohorju.

Dramski krožek je pripravil kulturni program, predstavili pa so se tudi učenci glasbene šole.

Že v mlajši skupini je komisiji in voditeljici kviza prof. Branki Bogovičevi domala

Najboljši so dobili nagrade in priznanja.

zmanjkalo vprašanj. Po hudo izenačenem boju na nižji stopnji so po dodatnih vprašanjih zmagali učenci OŠ Jurij Dalmatin iz Krškega, drugi so bili učenci OŠ Koprivnica, tretji učenci OŠ Sevnica, četrta učenci OŠ Kostanjevica. Komisija je bila zadovoljna tudi z odgovori učencev OŠ MR Krško, ki jih vodi mentor Gabrič.

Zelo dolgočasno je bilo tekmovanje v višji skupini. Vse, kar so tekmovalce vprašali, so ti rešili, celo zapleteni ples čebel. Naposled so se le izluščili najboljši, vsi pod vodstvom prizadevnega mentorja Franca Marolta iz Boštanja. Rezultati tekmovanja višje skupine so bili:

1. OŠ Boštanj, 2. OŠ S.K., Sevnica, 3. OŠ Jurij Dalmatin Krško in OŠ M.K., Leskovec, 5. OŠ M.M., Šentjanž, 6. OŠ Šentjanž, 7. OŠ Koprivnica, 8. OŠ J. G., Kostanjevica in 9. OŠ Podbočje. Vsi udeleženci tekmo-

vanja so prejeli knjigo »Mladi čebelar«, prvi trije pa še dodatne nagrade.

Franco Marolt je ob pomoči ČD Sevnica pripravil čebelarstvo razstavo.

ČD Sevnica je na tej priložnosti imenovalo Rajka Perka za častnega tajnika društva. Priznanja so prejeli tudi Ivan Možic, Andreja Flajs, Jože Bogovič, Franco Marolt in Adolf Teraž. Podpredsednica ZČDS Minka Zupančič je pohvalila prireditelja tekmovanja ČD Sevnica, ki je ob tej priložnosti izdal zanimiv bilten z imeni vseh sponzorjev. Generalni pokrovitelj tekmovanja je bil MERCATOR Sevnica.

Tako velika udeležba mladih čebelarjev priča, da ČD Sevnica pomlajuje in povečuje svoje članstvo.

Geslo tekmovanja je bilo v olimpijskem vzdušju. Važno je sodelovati, ne zmagati!

Obletnica

IVAN HORVAT – 70-LETNIK

V Novi Gorici je v krogu svojih dragih je 22. junija letos Ivan praznoval svoj 70. rojstni dan.

Rojen je bil v vasi Bogojina v Prekmurju v kmečki družini. Pri 14 letih je začel pri čebelarjenju posnemati brata Lojzeta. S svojo izredno nadarjenostjo in požrtvovalnostjo je bil kmalu sposoben samostojnega čebelarjenja. Med NOB se je boril proti okupatorju, zaradi česar je bil preganjan.

Leta 1952 ga je službena dolžnost pripeljala v Novo Gorico – tu je postal sodnijski uradnik pri občinskem sodišču. Seveda je s seboj pripeljal tudi čebele. Že leta 1953 je bil izvoljen za tajnika in blagajnika takratnega čebelarskega društva za okraj Gorica, pozneje pa tudi za predsednika. Po njegovi zaslugi je število članov društva stalno naraščalo. Organiziral je strokovne izlete v Italijo in po domovini, srečanje z avstrijskimi čebelarji, razna strokovna predavanja in posvetovanja v okviru društva, zbiral je večje količine starega čebelarskega mate-

riala, sodeloval je pri iskanju stikov s čebelarstvom organizacijami onstran meje. Sadeži teh njegovih prizadevanj so vidni ob vsakoletnem srečanju na simpozijih v Gorici v Italiji. Uspelo mu je celo priti do originalnega zvezka »Pravila slovenskega čebelarskega društva za Goriško«, sestavljenega v slovenščini v Trstu leta 1914. Vso zbrano dokumentacijo je dal leta 1985 arhivirati v pokrajinski arhiv v Novi Gorici.

Zaradi teh aktivnosti je bil večkrat delegiran v ZČD Slovenije, eno mandatno dobo pa je bil tudi delegat v ZČOJ v Beogradu.

Največ zaslug pa ima Ivan pri reorganizaciji društva. Le njegovi požrtvovalnosti, prizadevanju in izkušnjem gre zahvala, da so takrat vsa društva (3) in občinska čebelarska zveza dobila pravila in ostale akte za registracijo.

Ob svojih organizacijskih sposobnostih pa je Ivan tudi odličen čebelar in dober poznavalec anatomije in fiziologije čebel. Do teh spoznanj ga je pripeljalo nenehno izpopolnjevanje praktičnega znanja in prebiranja strokovne literature; uspešno je končal tudi tečaj čebelarskega preglednika. Čeprav sam rad govori in pripoveduje o

svojih dognanjih, je vedno pripravljen pazljivo prisluhniti vsakemu čebelarju, ki mu kaj pametnega pove. Rad pripoveduje o srečanjih z znanimi starejšimi čebelarji, kot so pok. Pavletič, Stantič in Gorkič. Drži se načela, da je prenašanje izkušenj eden temeljnih pogojev za napredek človeštva, kar velja tudi za čebelarje.

S svojim znanjem mu vedno uspe obvarovati čebele in povečati število družin, tako da vsako leto po nekaj družinic podari začetnikom, nekaj pa jih proda. Dobro pozna tudi pašne razmere, rad pa se izogiba gozdnih paš. Že leta 1956 je organiziral prevoz čebel na akacijevo pašo v Prekmurje, kar je bilo nekaj novega za goriške čebelarje.

Čeravno je bil v službi in doma močno zavzet, je vedno našel čas tudi za delo v naši organizaciji ter pri čebelah. Seveda mu je uspelo postaviti tudi ličen čebeljak.

Za ves njegov trud in uspeh je bil odlikovan z odličji Anton Janša III., II. in I. stopnje, s plaketo ob 80-letnici slovenske čebelarske organizacije in več drugimi priznanji. Še na mnoga leta mu kličejo

Čebelarji-prijatelji

Osmrtnice

Dr. PETER GREGORC

Sloveč pesnik je pred dvema stoletjema zapisal, da je knjiga življenja od vseh najbolj nenavadna in vzvišena: Ne moreš je odpreti, pa tudi ne zapreti, kadar in kjer bi hotel, pa tudi na stran, ki ti je ravno pod prsti, ne boš več naletel. Listaš po njej, da bi se vrnil k odstavkom, kjer piše, kako si ljubil, bil ljubljen, bil srečen in uspešen, a je že pod prsti stran z eno samo besedo: Odhod.

Tako je tudi naš dragi prijatelj dr. Peter Gregorc 62 let listal po svoji knjigi življenja. Od njegovega 10. leta dalje bi v njej že našli marsikak zapis o njegovih čebelicah, ki jih je imel srčno rad že od tedaj, ko

je kot mlad fantič začel čebelariti na dvorišču v bližini gostilne »Pod lipo«. Ko pa se je poročil in je priposestvoval vikend nad Opatijo, si je tam postavil majhen čebeljak, ki mu je do prihoda varoe prinesel obilo veselja, pa tudi dobrega medu. Varoe je nato s fluvalinatom pregnal in bil spet dobre volje.

Za letošnji januar sva bila zmenjena za rendez-vous: midva za čebelarske in podobne pogovore, najini soprogi pa za botanične itd. Toda v njegovi knjigi življenja je roka usode ta sestanek prečrta in ga zamenjala z drugim, ki ga ni nihče pričakoval. Osupel sem nekega dne na drugi strani telefona začul vpašanje: »ali ste poznali dr. Petra?« In skoro ni bilo mogoče verjeti.

Pokojni dr. Peter Gregorc se je v življenju odlikoval ne le z rahlim humorjem, marveč tudi po tem, da je bil vedno vztrajen

in dosleden, pokončen mož. Zato je tudi v čebelarstvu, za katerega je bil zelo navdušen, imel dobre uspehe. Glede čebelarskih novosti je bil vselej na tekočem in prijetno je bilo z njim klepetati. Bil je drag prijatelj ne le meni, marveč tudi svojim kolegom na Gospodarski zbornici Slovenije, kjer je zavzemal pomemben strokovni položaj. Kjer-

koli ga ne bo: v družini, v službi in pri čebelah, bo z njim praznina, ki je ne bo mogoče izpolniti. Njegova družina je izgubila skrbnega in dobrega očeta, Zbornica uglednega strokovnjaka, družina Ljbuljana-Center pa zvestega, dolgoletnega, vedno prijaznega in nasmejanega člana.

Slava njegovemu spominu.

dr. Jurij Senegačnik

OBVESTILO O PREMIRANJU MATIC

V letu 1991 bomo premirali matice na podoben način, kot smo jih v letu 1990. Ob nakupu matic lahko pri vzrejevalcu zahtevate obrazce za uveljavljanje premij. Te izpolnite in pošljite na Kmetijski inštitut Slovenije, Hacquetova 2, 61000 Ljubljana. Zahtevke bomo zbirali do konca tekočega meseca in jih takoj potem posredovali pristojnim službam Republiškega komiteja za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Te bodo zahtevani denar nakazale čebelarskemu društvu ali družini. Na dan izdaje Odloka o uvedbi finančnih intervencij za ohranjanje in razvoj kmetijstva ter proizvodnje hrane za leto 1991 (Ur. list Republike Slovenije, št. 21), to je 24. maja 1991, je premija za eno matico 45,00 din. Znesek bo ob morebitni inflaciji povečan.

Še enkrat vas želimo opozoriti na pravočasno posredovanje zahtevkov. Zadnji rok za oddajo zahtevkov je sredina decembra.

Služba za selekcijo kranjske čebele

SPREJEMAMO PRIJAVE ZA UDELEŽBO NA SVETOVNEM ČEBELARSKEM KONGRESU APIMONDIA V SPLITU

Vabimo vse čebelarje, ki se želijo od 29. septembra do 4. oktobra udeležiti svetovnega čebelarskega kongresa Apimondia v Splitu, da se pisno prijavijo na Zvezo čebelarskih društev Slovenije, Cankarjeva 3, 61000 Ljubljana. V prijavi napišite vaš točen naslov in številko telefona.

Prosimo vas tudi, da navedete, ali se prijavljate za enodnevni, tridnevni, štiridnevni ali šestdnevni izlet na kongres. Šestdnevni izlet vključuje udeležbo na kongresu s plačilom polne kotizacije (220 USD) na udeleženca. Obisk kongresa bomo organizirali, če bo število prijav dovolj veliko. O cenah izleta in pogojih plačila bomo pisno obvestili vsakega udeleženca posebej.

Strokovna služba ZČDS

MALI OGLASI

VEČJO količino lipovih satnikov prodam. Franc Lovric, Galjevica 57, Ljubljana.

PRODAM 22 AŽ Grom s čebelami, 42 AŽ Grom prazne, vago, avtobus TAM 3000 z novim akumulatorjem, registriran do aprila 92. Sava Petrov, ☎ (021) 360-046.

TOČILO za med (za tri sate) na elektro ali samo na ročni pogon poceni prodam. ☎ (061) 279-126 po 20. uri.

PRODAM več rabljenih AŽ panjev. ☎ (061) 59-509 po 20. uri.

UGODNO prodam lesen zložljiv čebelnjak velikosti za 6 AŽ panjev 10-satarjev in 6 panjev 5-satarjev. Prodajam tudi navedene panje. Ludvik Rode, Radomlje, Triglavska 23, ☎ (061) 727-242.

UGODNO prodam 4-satno točilo, ročno pocinkana pločevina. ☎ (061) 261-040.

PRODAM hišico z nekaj zemlje in čebelnjak s čebelami na Gaju nad Mariborom. ☎ (062) 29-563 po 20. uri.

TOČILO, štirisatno, pocinkano prodam za 2.500 din, ☎ (061) 558-667.

ZARADI bolezni prodam 5 naseljenih panjev. Franc Jecelj, Bizjakova 2, Ljubljana, ☎ (061) 265-151.

PRODAMO feromonske vabe za privabljanje čebeljih rojev. IKEMA-Ptuj, C. kurirjev NOV 2, 62250 Ptuj, ☎ - fax (062) 771-090.

PRODAM čebelje družine na deset AŽ satih. ☎ (061) 722-890.

KUPIM knjigo Sodobno čebelarstvo. ☎ (061) 210-992.

IZDELUJEM plastične pokrove za steklene kozarce z navojem ali brez. Anton Bizjak, ☎ (067) 23-586.

PRODAM tehtnico za pod panj. ☎ (068) 52-372.

Apitol®

Sistemski akaricid za uporabo v veterini

Aktivna snov deluje na odrasle oblike parazita Varroa jacobsoni. Poškodovani paraziti zapuščajo čebele in padajo mrtvi na dno panja. Vedeti moramo, da zdravilo deluje dalj časa tako, da odpadajo mrtvi paraziti od prvega do desetega dne po dodajanju zdravila. Za vsako čebeljo družino raztopimo en gram APITOLA v 50 ml mlačne vode, kateri dodamo še 15 g sladkorja (ena velika žlica), ali za deset čebeljih družin vsebino vrečice z 10 g APITOLA raztopimo v 0,5 l mlačne vode, ki ji dodamo 150 g sladkorja. Sladkor moramo dodati, ker spodbudi čebele, da hitreje popijejo zdravilo.

Za dobro razvito čebeljo družino v standardnem plodišču LR panja (čebele zasedajo pet in več satov) sta potrebni dve zdravljenji z enim gramom APITOLA vsakih sedem dni. Slabše čebelje družine (če zasedajo manj kot pet satov) ali čebelje družine v manjših panjih, zdravimo s polovično dozo zdravila.

Da boste pravilno določili dozo zdravila za vsako čebeljo družino, na podlagi števila čebel in velikostjo panja, vas prosimo, da najprej dobro proučite naslednjo tabelo:

Število zasedenih satov s čebelami	V prašičku		v panju	
	2-4	5-7	8-10	11-14
Količina Apitola	0,5 g	1 g	1,5 g	2 g
Količina raztopine	25 ml	50 ml	75 ml	100 ml

INEX
Hemofarm
VRŠAC - JUGOSLAVIJA
u saradnji sa
CIBA-GEIGY

nistatin

(antimikotik-antibiotik za uporabo v čebelarstvu)

Za zdravljenje in preprečevanje poapnele zalege čebel. Mehanizem delovanja nistatina temelji na ireverzibilni pripojitvi na sterolne komponente v celičnih membranah plesni, kar povzroča odprtine v celičnih ovojnicah, zavira izmenjavo snovi, inhibira encimske reakcije v celicah in tako povzroči odmrtnje celice.

V liter sladkornega sirupa dodamo 5 g zdravila, ali 100 gramov zdravila dodamo dvajsetim litrom sladkorne raztopine. Ta zdravilni sirup se dodaja trikrat vsak drugi dan po 0,5 l ali 500 ml vsaki čebelji družini.

Po potrebi lahko postopek ponavljamo, dokler družino ne pozdravimo, med dvema zdravljenjema pa napravimo presledek sedem dni. Zdravilno raztopino moramo uporabljati vedno sveže pripravljeno.

sporotal 100

(dezinficijens - tekoči koncentrat)

Sporotal 100 se uporablja za razkuževanje čebelnjakov in čebelarskega pribora in je namenjen preprečevanju prenosa povzročiteljev nosemoze, ameriške in evropske gnilobe čebelje zalege, poapnele in okamenele zalege.

Sporotal 100 vsebuje natrijev hipoklorid, posebne fosfate, alkalije in antikoroziivna zaščitna sredstva. Se ne peni. Za povzročitelja poapnele zalege uporabljamo samo 4 % raztopino (na 10 l vode 4 dl SPOROTALA 100).

INEX
Hemofarm
VRŠAC - JUGOSLAVIJA

Navedene preparate lahko kupite v prodajalnah s čebelarskimi potrebščinami in v veterinarskih postajah.

PREDSTAVNIŠTVO ZAGREB
Badeličeva 19 - tel.: (041) 314-233

POKLIČITE NAS IN OBISKALI VAS BOMO

V uredništvu Slovenskega čebelarja se zavedamo, da je v Sloveniji veliko čebelarjev, o katerih bi morali napisati v našem glasilu kaj več. Veliko je stvari, ki bi bile zanimive predvsem za mlade čebelarje in začetnike, od različnih panjev in izkušenj z njimi do vzreje matic in preprečevanja rojenja. Zato vabimo vse, ki bi želeli svoje izkušnje in znanje ali čebelarke spomine posredovati mladim rodovom, da nas pokličete ali nam pišete na uredništvo Čebelarja. Skušali vas bomo obiskati. Seveda bi bili veseli tudi obvestil o inovacijah ali izboljšavah pri čebelarjenju.

Vse, ki imajo veliko vprašanj s področja čebelarstva, pa vabimo, da sodelujete v novi rubriki »VPRASHANJA IN ODGOVORI«, ki jo bomo uvedli jeseni.

ODSTOPITE ZVEZI VEZANE LETNIKE SLOVENSKEGA ČEBELARJA

Mnoge družine, ki so izgubile družinskega člana čebelarja, ne vedo kaj z vso čebelarstvo literaturo, ki se je z leti nabrala v čebelarški knjižnici. Pogosto se zgodi, da konča na odpadu med starim papirjem. Včasih so to celo vezani letniki Slovenskega čebelarja. Kako prav bi prišli čebelarjem krožkom na šolah ali posameznim čebelarjem začetnikom! Zato prosimo vse, ki imate vezane letnike Slovenskega čebelarja, pa ste jih pripravljene brezplačno odstopiti ZČDS, da nas o tem obvestite po telefonu (061) 210-992.

CENE MEDU NA TRŽNICI IN PRI ČEBELARJIH

Cena medu na trgu je bila v začetku meseca junija devetdeset dinarjev. Nekateri čebelarji pa prodajajo med že po sto dinarjev za kilogram, kar glede na inflacijo ni pretirana cena.

Urednik

POSEBNO OBVESTILO

Medexova prodajalna s čebelariskim materialom od 1. 7. 1991 dalje posluje na novi lokaciji Linhartova 49 A (poleg Zavoda za rehabilitacijo invalidov) od ponedeljka do petka od 8. do 15. ure, v soboto od 8. do 12. ure.

Prosimo za razumevanje in se priporočamo.

Medex, Ljubljana

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo »Slovensko čebelarstvo društvo za Kranjsko, Štajersko Koroško in Primorsko« leta 1898.

Izdaja ga Zveza čebelariskih društev Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: Andrej Dvoršak, Ivan Esenko, mag. Franc Javornik, Andrej Jernej, inž. Ervin Kuhar, dipl. oec. Aleš Mižigoj, inž. Janez Poklukar.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, Andrej Dvoršak, mag. Franc Javornik, inž. Janez Poklukar in Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič

Lektorica: prof. Nuša Radinja

Letna naročnina za nečlane znaša 320,00 din. Posamezna številka pa stane 30,00 din.

Članarina, v katero je všteta tudi naročnina za Slovenski čebelar, znaša 270,00 din.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela stran na ovitku 8.000,00 din, v sredini 7.000,00 din, pol strani 6.000,00 din, četrt strani 4.000 din. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 7,00 din za besedo, enaka cena velja tudi za osmrtnice, ki presegajo 40 besed.

Številka dinarskega žiro računa pri SDK v Ljubljani je: 50101-678-48636.

Po mnenju Republiškega komiteja za informiranje (421-1/74) spada revija Slovenski čebelar med strokovne revije, ki so oproščene plačila temeljnega prometnega davka (Ur. I. RS, št. 7, 22. 2. 1991).

Tiska Tiskarna KURIR Ljubljana, Ljubljana, Parmova 39

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Poduzeće za proizvodnju, trgovinu, uvoz-izvoz, ugostiteljstvo i turizam, s p. o.

41000 ZAGREB — Jakova Gotovca bb — Telefon: (041) 447-528 — Telefax: 447-884

PRVO IN EDINO PRIVATNO PODJETJE V JUGOSLAVIJI ZA PROIZVODNJO, ODKUP IN PREDELAVO TER UVOZ-IZVOZ MEDU, ČEBELJIH PRIDELKOV, ORODJA IN PRIBORA ZA ČEBELARSTVO

V naših prodajnih centrih:

- V ZAGREBU, JAKOVA GOTOVCA bb, telefon 041/447-528
- V SARAJEVU, PETRA KAČIČA 17a, telefon 071/705-903
- V BOROVI, KARLA MARXA bb, telefon 056/64-809

- nudimo med, čebelje pridelke in opremo za čebelarstvo
- odkupujemo med, med v satju, propolis, vosek, cvetni prah in matični mleček
- zastopamo svetovno priznane proizvajalce čebelarске opreme
- nudimo vam več oblik kooperacije
- nabavljamo čebelarjem stekleno embalažo in sladkor za prehrano čebel
- v našem obratu v Zagrebu vam nudimo pakiranje medu v kozarce

**IŠČEMO PROIZVAJALCE ČEBELARSKE OPREME IN PRIBORA ZARADI
VEČLETNEGA POSLOVNEGA SODELOVANJA**

Organiziramo strokovna predavanja in seminarje za začetnike in čebelarška društva.
Organiziramo obiske čebelarških sejmov in razstav izven Jugoslavije.

**OB JUBILEJU 18-LETNICI DELOVANJA BOMO NAGRADILI KUPCE ČEBELAR-
SKEGA ORODJA IN PRIBORA:**

- NAJVEČJEGA KUPCA SATNIC IN NAJVEČJEGA KUPCA ČEBELARSKEGA ORODJA IN PRIBORA V LETU 1991 BOMO NAGRADILI Z DVODNEVNIM OBISKOM ČEBELARSKEGA SEJMA LETA 1992 V VERONI, ITALIJA.
- PET KUPCEV SATNIC IN PET KUPCEV ČEBELARSKEGA ORODJA IN PRIBORA BOMO NAGRADILI Z ENODNEVNIM IZLETOM NA ČEBELARSKI KONGRES V SPLIT.

ŽREBANJE BO 15. 9. 1991, IMENA NAGRAJENIH PA BOMO OBJAVILI V VSEH ČEBELARSKIH ČASOPISIH.

**PRIDITE IN PREPRIČAJTE SE! NIHČE V JUGOSLAVIJI NE POSLUJE TAKO KOT
»APIMARKET« IN SAMO »APIMARKET« VLAGA V SVOJE LJUDI!**